

Embassy of the
United States of America

TELEFONUL DE ÎNCREDERE PENTRU FEMEI

0 8008 8008

Raport de activitate

CUPRINS

Centrul Internațional pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Femeii „La Strada”

Președinte: **Ana Revenco**

Prezentul Raport este editat cu suportul financiar al Departamentului de Stat al SUA, în cadrul proiectului „Îmbunătățirea protecției sociale și legale a femeilor și fetelor ce suferă de violență în familie, în Moldova”.

Conținutul acestui raport exprimă punctul de vedere al autorilor și nu reflectă neapărat poziția Departamentului de Stat al SUA.

Raportul reprezintă rezultatele activității Telefonului de Încredere pentru femei **0 8008 8008** pe perioada noiembrie 2009 – decembrie 2011. Acest serviciu a fost promovat în cadrul campaniei de sensibilizare a publicului larg „Familia sănătoasă este familia fără violență” (faza I și II), desfășurată cu susținerea proiectului „Protecția și abilitarea victimelor traficului de ființe umane și ale violenței în familie”, implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, Fondul ONU pentru Populație, Misiunea în Moldova a Organizației Internaționale pentru Migrațiune, Misiunea în Moldova a Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa.

Pentru informații suplimentare privind prezenta publicație ne puteți contacta: Republica Moldova, Chișinău, MD 2012, L.P. 259

Tel. : (+373 22) 23 49 06

Fax.: (+373 22) 23 49 07

E-mail: trustline@lastrada.md

Web: www.lastrada.md

Telefonul de Încredere pentru femei: **0 8008 8008**

Informație generală privind Telefonul de Încredere pentru femei.....3

Notă asupra ediției.....5

I. Caracteristica apelurilor parvenite la Telefonul de Încredere.....7

1.1. Caracteristică generală.....7

1.2. Caracteristica apelurilor în funcție de vârsta și genul persoanelor ce s-au adresat la Telefonul de Încredere.....10

1.2.1. Repartizarea sunetelor după vârsta apelanților.....10

1.2.2. Repartizarea sunetelor în dependență de genul apelanților.....11

1.3. Categoriile de apeluri.....12

1.3.1. Apeluri de la victime.....12

1.3.2. Apeluri de la agresori.....15

1.3.3. Apeluri/sesizări din partea membrilor comunității.....16

1.3.4. Apeluri/sesizări din partea grupurilor profesionale.....17

1.3.5. Altele.....18

II. Fenomenul violenței în familie prin prisma

Telefonului de Încredere.....20

2.1. Profilul subiecților violenței în familie.....20

2.1.1. Vârsta și statutul marital al victimelor violenței în familie.....20

2.1.2. Nivelul educațional și ocupațional al subiecților violenței în familie.....29

2.1.3. Nivelul veniturilor proprii ale subiecților violenței în familie.....33

2.1.4. Impactul consumului de alcool asupra producerii violenței...37

2.1.5. Particularitățile violenței în familie în cazul căsătoriilor mixte.....39

2.2. Specificul manifestării violenței în familie.....42

2.2.1. Tipuri și forme de manifestare a violenței în familie.....42

2.2.2. Specificul violenței în familie cu implicarea minorilor.....46

III. Asistența solicitată la Telefonul

de Încredere pentru femei.....53

3.1. Tipurile de asistență.....53

3.2. Medieri active realizate de consultanții Telefonului de Încredere.....61

IV. Dificultăți întâmpinate de beneficiarele Telefonului de Încredere pentru femei.....	63
4.1. Intervențiile colaboratorilor de poliție.....	63
4.2. Aplicarea legislației de către procurori.....	66
4.3. Aplicarea legislației de către judecători.....	67
4.4. Dificultați de ordin socio-comunitar.....	70
V. Cadrul general al apelurilor parvenite la Telefonul de Încredere....	73
5.1. Informații privind repartizarea în timp a sunetelor parvenite.....	73
5.1.1. Repartizarea apelurilor pe luni.....	73
5.1.2. Repartizarea apelurilor după ore.....	74
5.1.3. Repartizarea apelurilor după zilele săptămânii.....	74
5.2. Geografia sunetelor parvenite la Telefonul de Încredere pentru Femei...75	
5.2.1. Repartizarea apelurilor după principiul urban/rural.....	75
5.2.2. Repartizarea apelurilor după regiuni și localități.....	76
Concluzii.....	78
Recomandări.....	85

Acoperire geografică:

Republica Moldova, serviciu național, lansat în noiembrie 2009

Beneficiari:

- persoane care suferă de violență în familie, în special femei;
- grupuri profesionale;
- membri ai comunității.

Scopul Telefonului de Încredere

Promovarea unui mod de viață non-violent în familie și protecția drepturilor victimelor violenței în familie.

Obiectivele Telefonului de Încredere

- Refacerea stării psihoemoționale a subiecților violenței în familie
- Facilitarea accesului subiecților violenței în familie la asistență adecvată
- Informarea beneficiarilor despre drepturile și responsabilitățile legale ale subiecților violenței în familie
- Monitorizarea problemei violenței în familie în Republica Moldova.

Ce oferă Telefonul de Încredere pentru femei

- Consiliere psihologică primară pentru persoanele ce suferă de violență în familie
- Sfaturi și recomandări privind recunoașterea primelor semne ale violenței într-o relație și modul în care se poate construi o relație non-violentă
- Consiliere și asistență juridică pentru persoanele care suferă de violență în familie
- Servicii de mediere și referire a persoanelor ce suferă de violență în familie către serviciile care oferă asistență specializată (adăpost, consiliere psihologică, psihoterapie, asistență medicală etc.).

Program de lucru

- 8.00 – 20.00
- Apeluri gratuite de pe întreg teritoriul Republicii Moldova
- Consultații individualizate
- Confidențialitate și anonim
- Consiliere în română și rusă

Notă asupra ediției

Doi ani și mai bine de când a fost lansat (2 noiembrie 2009) Telefonul de Încredere pentru femei este o perioadă în care s-a acumulat suficientă informație pentru a proceda la o analiză pertinentă a fenomenului violența în familie, efectuată mai mult din perspectiva celor ce au avut de suferit de pe urma acestui fenomen.

Prezentul Raport reprezintă un tablou complex sub cele mai diverse aspecte ale fenomenului violența domestică prin prisma apelurilor beneficiarelor Telefonului de Încredere pentru femei **0 8008 8008**. Anume din acest tablou desprindem cine sunt cei care sună mai des (femeile sau bărbați, victimele sau agresorii), la ce vârstă și cu ce tipuri de violențe se confruntă, care sunt nevoile lor, în ce măsură anumite grupuri profesionale, comunitatea în ansamblu, este preocupată de acest fenomen (*capitolul I*). Astfel, ținând cont de faptul că peste 90 la sută dintre cei care apelează la Telefonul de Încredere sunt femei și doar nouă la sută bărbați, dar mai ales că tot femeile în marea lor majoritatea sunt cele cărora le revine „rolul” de victime ale violenței în familie, informația despre agresori a fost selectată tot din mărturiile victimelor, în special acolo unde a fost posibil, pentru o analiză și a acestui aspect al fenomenului.

Consultanții Telefonului de Încredere oferă persoanelor ce suferă de violență în familie consiliere psihologică primară, sfaturi și recomandări privind recunoașterea primelor semne ale violenței într-o relație și modul în care se poate construi o relație non-violentă. În același timp, din relatările lor consultanții au acumulat informații despre vârsta și statutul marital al beneficiarelor, nivelul educațional și ocupațional al subiecților violenței în familie, tipurile și formele de manifestare, precum și impactul violenței asupra copiilor minori (*capitolul II*). Informația despre tipurile de asistență de care au nevoie beneficiarele, medierea activă dintre victime și prestatorii

de servicii, realizată de consultanții acestui serviciu telefonic, se regăsesc în *capitolul III*.

Un loc într-un fel aparte în prezentul Raport este rezervat atât asistenței juridice primare, oferite victimelor violenței în familie grație apelării acestora la Telefonul de Încredere, precum modului cum percep reprezentanții organelor de drept fenomenul, dar și cum implementează în practică prevederile legislației referitoare la prevenirea și combaterea violenței în familie. Acest aspect a fost posibil de analizat grație serviciilor oferite beneficiarelor Telefonului de Încredere de avocata Doina Ioana Străisteanu (*capitolul IV*).

Cadrul temporal (luni, zile ale săptămânii, orele „de vârf”) al frecvenței apelurilor și cel geografic (urban/rural, regiuni, localități) este prezentat în raport în *capitolul V*, ultimul compartiment al Raportului cuprinzând cele mai relevante, în opinia autorilor, concluzii, precum și o serie de recomandări, adresate atât structurilor abilitate cu funcții de prevenire și combatere a violenței în familie, cât și societății în ansamblu.

Analiza efectuată în cadrul acestui Raport ne-a convins o dată în plus că violența în familie este un fenomen complex, generat de probleme psihologice și amplificat de condiții educaționale, economice și sociale. Și că doar abordarea lui holistică din partea diferiților actori și structuri de nivel local și național poate contribui la diminuarea acestui flagel.

I. Caracteristica apelurilor parvenite la Telefonul de Încredere

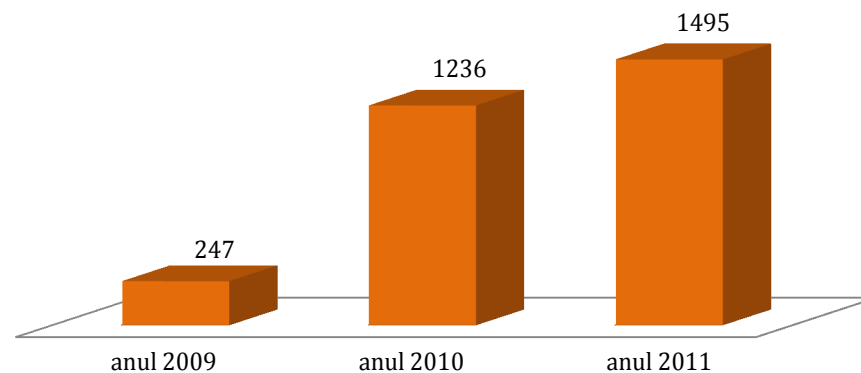
1.1. Caracteristică generală

În perioada noiembrie 2009 – decembrie 2011 la Telefonul de Încredere pentru femei al Centrului Internațional „La Strada” au fost recepționate **2.978** de apeluri de pe întreg teritoriul Republicii Moldova, dar și de peste hotare.

Tabloul per ansamblu al apelurilor ne permite să procesăm o analiză comparativă a fenomenului violenței în familie pentru 2 ani de activitate a Telefonului de Încredere din perspectiva trăsăturilor caracteristice ale subiecților violenței în familie, specificului manifestării violenței în familie în funcție de vârstă, ocupație, statut marital al victimei/agresorului, a necesităților și dificultăților cu care se confruntă persoanele în încercarea de a soluționa situațiile de violență în familie.

Astfel, cele mai multe cazuri de violență în familie au fost înregistrate în anul **2011 – 1.495 apeluri**, în creștere cu **17 la sută** față de anul 2010, când au fost înregistrate **1.236 apeluri** (*vezi figura 1*).

Figura 1. Repartizarea apelurilor după ani

Toate apelurile recepționate au fost divizate în **5 categorii**: apeluri de la **victimele** violenței în familie, de la **agresori**, apeluri de la **membri ai comunității**, de la **grupuri profesionale**. Apelurile care nu au tangențe cu violența în familie au fost încadrate în categoria **Altele**, ele reflectând un șir de probleme sociale ale apelanților.

Astfel, **967** din numărul total al apelurilor primite în **2011** au avut drept subiect violența în familie, **192** dintre ele fiind repetate. La categoria **Altele** au fost înregistrate **528** de apeluri, dintre care **31** repetate, cu aproximativ **50 la sută** mai multe decât în anul precedent.

Tablelul 1. Distribuirea sunetelor pe categorii și ani

Luna	Apeluri de la victime	Apeluri de la agresori	Apeluri/sesizări din partea membrilor comunității	Apeluri/sesizări din partea grupurilor profesionale	Altele	TOTAL SUNETE
2009						
Octombrie	3	-	-	-	-	3
Noiembrie	74	-	23	2	6	105
Decembrie	96	-	21	-	22	139
TOTAL 2009	173		44	2	28	247
2010						
Januarie	103	-	10	1	8	122
Februarie	45	-	15	2	12	74
Martie	69	-	16	4	2	91
Aprilie	48	-	9	-	4	61
Mai	137	-	19	3	13	172
Iunie	86	-	24	2	14	126
Iulie	63	1	18	2	3	87
August	50	-	19	1	6	76
Septembrie	22	1	13	4	3	43
Octombrie	49	1	9	1	4	64
Noiembrie	47	0	16	2	15	80
Decembrie	121	13	46	2	58	240
TOTAL 2010	940	16	214	24	142	1236
TOTAL 2009-2010	1013	16	258	26	170	1483
2011						
Luna	Apeluri de la victime/cazuri	Apeluri de la agresori/cazuri	Apeluri de la membrii comunității/cazuri prezumate	Apeluri de la grupuri profesionale/cazuri prezumate	Altele	Total sunete/cazuri
Januarie	94/86	3/2	21/21	2/2	65	185/115
Februarie	85/68	1/1	26/26	1/1	55	167/98
Martie	56/52	1/1	14/14	1/1	49	121/68
Aprilie	34/24	0	12/9	1/1	32	79/34
Mai	34/22	0	16/14	1/1	40	91/37
Iunie	28/21	0	10/12	1/1	31	71/33
Iulie	24/17	0	12/10	1/1	14	51/28
August	23/12	0	14/10	1/1	17	55/23
Septembrie	59/46	1/1	26/18	4/4	35	125/66
Octombrie	83/67	4/2	27/21	1/1	40	155/89
Noiembrie	78/63	4/2	22/18	0	76	180/85
Decembrie	101/80	2/2	36/26	2/2	74	215/108
Total 2011	699/558	16/11	236/199	16/16	528	1495/784
Total 2009-2011	1712	32	494	42	698	2978/1623

1.1. Caracteristică generală

I. Caracteristica apelurilor parvenite la Telefonul de Încredere

De remarcat că cele **967** de sunete ce au avut ca subiect violența în familie reflectă **784** cazuri de violență, **584** dintre ele fiind dosare (adresarea parvine direct de la victimă, care solicită ajutor la Telefonul de Încredere), iar **178** fiind cazuri prezumate (solicitarea de a interveni pe un caz de violență în familie parvine din partea unui membru al comunității sau reprezentant al grupurilor profesionale) și **22** – cazuri prezumate ce au evoluat în dosare (excluzând sunetele repetate). Din numărul total de sunete ce au avut drept subiect violența în familie, **699 de apeluri** au parvenit de la victime (dintre care **16 apeluri** au parvenit de la victime care ne-au contactat la sugestia persoanelor interesate, ce ne telefonaseră anterior), **16 apeluri** de la agresori, **236 apeluri** de la membrii comunității și **16 apeluri** de la grupurile profesionale.

Numărul apelurilor, dar și profilul lor, ține în mare parte de campaniile de sensibilizare desfășurate, aducând acest serviciu mai aproape de persoanele care suferă de violență în familie, dar și de comunitate. Astfel, în perioada 2010 – 2011 Centrul Internațional „La Strada”, în parteneriat cu Fondul ONU pentru Populație, a implementat campania **„Familia sănătoasă este familia fără violență”**, în cadrul căreia au fost produse și difuzate 2 spoturi TV, divizând campania în două etape consecutive. Dacă în prima fază accentul s-a pus, în special, pe conștientizarea faptului că **violența are o evoluție ciclică**, care poate fi ruptă doar cu intervenția specialiștilor, **în faza a doua** spotul a avut drept scop promovarea recunoașterii primelor semne ale violenței în familie, încurajarea populației să adopte o atitudine fermă împotriva oricărei forme de violență în familie – psihologică, economică, sexuală și socială, precum și încurajarea subiecților violenței în familie să solicite asistență specializată de la primele semne de violență, prevenind astfel formele ei mai grave.

Odată cu demararea celei de-a doua **faze** a campaniei **„Familia sănătoasă este familia fără violență”** (25 noiembrie 2010) prin lansarea noului spot, s-a modificat și caracterul apelurilor primite la Telefonul de Încredere. Dacă în prima fază apelanții acuzau

preponderent violența fizică, acum spectrul violenței în familie descris de beneficiari s-a extins și la componentele economică, spirituală, psihologică, sexuală. **Spotul nou lansat a generat o schimbare esențială în caracterul și numărul apelurilor** înregistrate la Telefonul de Încredere pentru femei.

Odată cu lansarea acestuia, apar ca protagoniști și bărbați cu diverse ocupații și din medii sociale diferite, care nu numai că sesizează cazuri de violență în familie, dar și recunosc că sunt subiecții acestui fenomen, unii dintre ei manifestându-și, în mod agresiv, dezacordul față de conținutul spotului. Totodată, s-a majorat numărul apelurilor de la membrii comunității, fiind înregistrate și sesizări din partea grupurilor profesionale.

Reacția sporită a populației în cea de-a doua fază a campaniei comparativ cu prima se explică atât prin includerea în spot a mai multor protagoniști (ce vin să simbolizeze vocile întregii populații a țării), a mai multor tipuri de violență în familie, cât și prin faptul că primul spot a avut un caracter educativ-informativ despre cercul violenței, dauna toleranței față de violența în familie (în mod accentuat față de violența fizică), orientat în exclusivitate pe motivarea victimei de a apela la Telefonul de Încredere.

1.2. Caracteristica apelurilor în funcție de vârsta și genul persoanelor ce s-au adresat la Telefonul de Încredere

1.2.1 Repartizarea sunetelor după vârsta apelanților

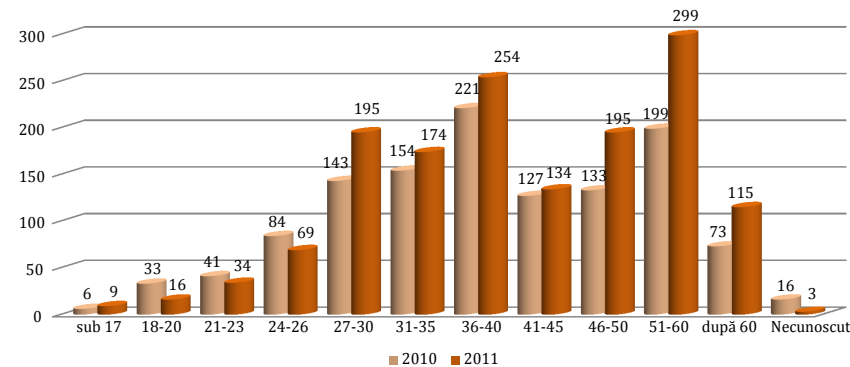
Deși la Telefonul de Încredere pentru femei apelează persoane din toate categoriile de vârstă, anumite tendințe specifice se observă. Astfel, cel mai des au apelat abonații cu vârste cuprinse între **51-60 ani** – circa **20 la sută** din cazuri. Acest indice este cu peste 65% mai înalt decât cel înregistrat în 2010. Numărul mare de apeluri pentru această categorie de vârstă se explică, pe de o parte, prin intervalul mai mare de ani care îl include față de restul categoriilor, iar pe de altă

I. Caracteristica apelurilor parvenite la Telefonul de Încredere

parte, prin faptul că anume la această categorie avem atât victime ale violenței în familie, cât și membri ai comunității (rude, părinți) care relatează despre violența existentă în familiile copiilor/rudelor.

Următoarele categorii care s-au evidențiat printr-un număr sporit de apeluri cuprind vârstele de la **27 până la 40 de ani**, constituind împreună circa **42 la sută** din totalul apelurilor, iar categoria de vârstă **46-50 de ani** – circa **13 la sută**. La polul opus se situează abonații încadrați în intervalele de vârstă sub **17 ani** și **18-20 ani** – mai puțin de **2 la sută** (vezi figura 2).

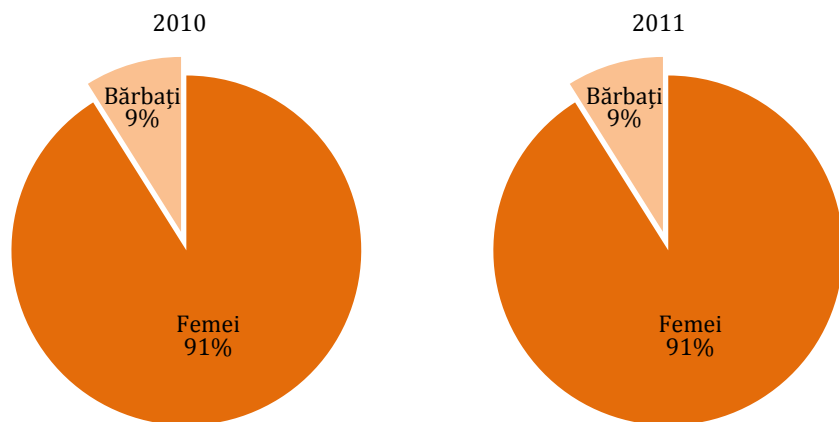
Figura 2. Repartizarea apelurilor după vârsta abonaților

1.2.2. Repartizarea sunetelor în dependență de genul apelanților

Majoritatea covârșitoare a persoanelor care apelează la Telefonul de Încredere sunt femei – **90 la sută** și doar **10 la sută** – bărbați (vezi figura 3). Este o tendință firească, ținând cont de faptul că serviciul respectiv a fost creat anume pentru femei. După cum se vede și din figura 3, nu s-a produs nici o diferență între 2010 și 2011, procentajul fiind identic. Acest coraport a determinat într-un anumit fel și denumirea serviciului telefonic al Centrului Internațional „La Strada”, dar și accentul preponderent pe problemele beneficiarelor, cuprinse în prezentul Raport.

Figura 3. Repartizarea apelurilor după apartenența de gen a abonaților

1.3. Categoriile de apeluri

1.3.1. Apeluri de la victime

În perioada **ianuarie-decembrie 2011**, consultanții Telefonului de Încredere au consiliat **699 de victime** ale violenței în familie. Indiferent de vârstă, mediul geografic, de proveniență sau statut social, victimele violenței în familie s-au adresat referitor la situații în care au fost supuse diferitelor forme de violență și având câteva trăsături comune: au fost martori sau victime ale violenței în familia de origine, nu își fac planuri de viitor, stima de sine este foarte scăzută, sentimentul de vină pronunțat, dependența emoțională de agresor și incapacitatea de a proceda la unele schimbări. Manifestările dese și deschise de violență (certurile și zgomotele auzindu-se chiar în timpul apelului) conduc la marginalizarea femeilor și a copiilor în localitate. Lipsa banilor, lipsa sprijinului rudelor (de cele mai multe ori părinți alcoolici, agresori), al autorităților, lipsa unui cămin – toate acestea le determină pe femei să-și accepte rolul de victimă.

Cât privește locația **victimelor de unde au efectuat apelul**, **410** dintre ele ne-au telefonat de acasă, **46** – de la rude sau prieteni, **36** – de la

părinți, **18** – de la serviciu, **17** – de la vecini, **4** – de la spital. De remarcat că **6** dintre victimele care au apelat la Telefonul de Încredere se aflau la muncă peste hotare, iar **159** au evitat să comunice locația de unde telefonează. De mai precizat că două victime, aflate în stradă, ne-au contactat de la telefoanele publice, una se afla la maternitate, alta fugise de acasă, iar a patra a fost declarată dispărută.

Dacă în 2010 victimele reclamau, de regulă, violența fizică, acum, pe lângă aceasta, ele conștientizează că sunt supuse concomitent și altor forme de violență, fapt ce se reflectă în statistica cazurilor de violență combinată, aflată într-o ușoară creștere. Acest rezultat se datorează și celor 2 spoturi diferite, utilizate în campania de sensibilizare națională „Familia sănătoasă este familia fără violență” (spoturile pot fi vizionate pe www.lastrada.md)

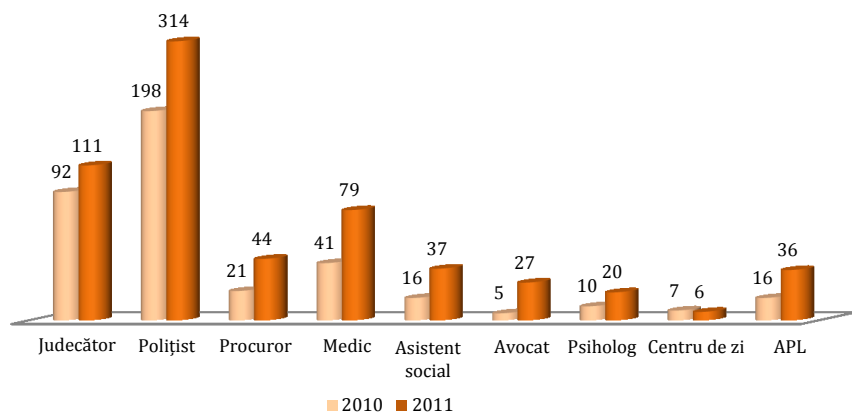
Un aspect important de precizat este că unele beneficiare ale Telefonului de Încredere pentru femei **apelează deja la ajutorul organelor de drept, la APL sau beneficiaseră anterior de asistență corespunzătoare în centre specializate**, existente în țară (adăpost temporar, servicii psihologice și juridice). **Efectul acestor intervenții a fost însă de scurtă durată sau a lipsit cu desăvârșire**. Această categorie de beneficiari, când sună la Telefonul de Încredere, confirmă că au făcut deja multiple sesizări la poliție, APL.

În funcție de **structurile la care victima s-a adresat anterior**, locul întâi îl dețin **organele de poliție**. Acestea sunt urmate de judecători, medici, procurori, asistenți sociali, autoritățile publice locale, avocați, psihologi și pe ultimul loc – centrele de zi și cazare (vezi figura 4).

Totodată, **motivele invocate de victimele care au spus că nu s-au adresat după ajutor** variază de la frică, stima de sine redusă, neîncrederea în propriile acțiuni, lipsa curajului și rușinea, până la teama de a nu amplifica actele de violență, sentimente de culpă față de situația creată, **lipsa informațiilor privind instituțiile care i-ar putea ajuta, neîncrederea în organele de drept, în special atunci**

când este vorba de amenzi puse de polițiști, plătite, de regulă, din bugetul familiei.

Figura 4. Structura la care victima s-a adresat

De menționat că multe beneficiare ale Telefonului de Încredere refuză din start să apeleze la organele de poliție din diverse motive: nu au încredere în organele de drept, se gândesc că intervenția poliției nu va fi eficientă, ci dimpotrivă, situația se va înrăutăți ulterior, consideră că este o problemă privată și nu necesită intervenția poliției, le este frică de agresor sau rușine de comunitate. Sunt înregistrate și cazuri în care agresorul este el însuși inspector de poliție, rudă sau prieten cu acesta și invocă diferite motive pentru a nu interveni sau intervine doar „de fațadă”.

Astfel, chiar dacă conștientizează efectele violenței asupra lor și asupra copiilor, victimele violenței în familie aleg să nu procedeze la nici o schimbare, invocând diverse motive: speră că agresorul se va schimba în timp (42 cazuri), au o frică imensă că agresorul le-ar putea face rău lor sau copiilor, fiind chiar amenințate cu moartea (41 cazuri), nu dispun de alt spațiu locativ (35 cazuri), sunt extrem de atașate de gospodărie (34 cazuri), le este rușine de comunitate (22 cazuri), au iertat agresorii, sperând că ei într-adevăr se vor schimba precum promit (17 cazuri), nu sunt independente financiar și nu au surse pentru a intenta un proces de divorț (16 cazuri),

1.3. Categoriile de apeluri

I. Caracteristica apelurilor parvenite la Telefonul de Încredere

justifică comportamentul agresorilor (10 cazuri), le este frică că agresorul va distruge gospodăria comună, amenințând că vor da foc la gospodărie (10 cazuri), copiii/familia extinsă insistă să păstreze familia (9 cazuri), le este milă de agresor, fiind ferm convinse că singur se va pierde (9 cazuri), este inutil de a schimba ceva (8 cazuri), copiii trebuie să aibă tată (6 cazuri), le este frică că soții le vor lua copiii (4 cazuri), au sentimente de culpă față de abuzator și vor pur și simplu să-și păstreze familia (2 cazuri).

1.3.2. Apeluri de la agresori

Dacă în **prima fază** a campaniei „Familia sănătoasă este familia fără violență” s-au înregistrat doar **3 apeluri de la abuzatori**, odată cu lansarea în a doua fază a campaniei a noului spot „Nu e normal să credem că violența este o normă”, numai în luna **decembrie 2010** au fost înregistrate **13 apeluri**. Acest număr, mare comparativ cu perioada anterioară difuzării spotului, poate fi explicat prin efectul de șoc pe care l-au avut agresorii la vizionarea spotului. De fapt, în majoritatea acestor apeluri agresorii își manifestau agresiv dezacordul cu mesajul promovat, el fiind perceput ca o imixtiune în viața lor de familie, o încălcare a drepturilor bărbaților și un generator de conflicte în cuplu. Revolta era condiționată și de faptul că în spot apar bărbați care „îi învață cum să trăiască”. În același timp, nemulțumirile lor scot în evidență existența unui conflict interior, care generează, pe de o parte, remușcări, dorință de schimbare, iar pe de altă parte, reacții de apărare. Ceea „ce nu este normal” și e promovat în spot „este ceva normal, firesc, așa a fost de generații, așa a fost învățat”.

Ulterior, spiritele s-au liniștit și deja pe parcursul anului 2011, de la **agresori** au parvenit **16 apeluri**, care reflectă **14 cazuri de violență în familie**. În toate cazurile, **agresorii sunt bărbați**, și doar în **unul** este vorba de **femeie-agresor**. Decizia de a suna la Telefonul de Încredere aparține, în majoritatea cazurilor, agresorilor, cu excepția unui singur caz, când acesta a apelat la insistența concubinei sale.

De menționat că, în toate cazurile în care agresorii sunt **bărbați**, aceștia recunosc că își abuzează soțiile, dar absolut toți, cu excepția unui singur caz, consideră comportamentul lor justificat, „firesc” și se cred ei victime. Doar unul din abuzatori regretă că și-a agresat fizic soția o singură dată și a promis că nu o va mai face. În rest, toți agresorii afirmă că victimele sunt cele ce provoacă abuzul prin: consumul de alcool, adulter, focusarea atenției lor asupra copiilor, caracterul impulsiv, încercarea soțiilor/familiei extinse de a deține controlul în familie. În consecință, bărbații nu-și pot păstra calmul. Intenția lor a fost să ceară ajutor pentru soțiile lor – ele sunt cele care au probleme – fără a conștientiza că EI sunt agresorii.

Mai mult, în momentul în care unele dintre victime au reușit să rupă cercul violenței, părăsindu-i, furia agresorilor a crescut. Neputând accepta această situație, ei se consideră drept victime, care trebuie ajutate să-și readucă soțiile în familie.

1.3.3. Apeluri/sesizări din partea membrilor comunității

În perioada de referință au fost recepționate **236 apeluri** din partea membrilor comunității, dintre care **189** de la rude, **33** de la prieteni și **14** de la vecini.

De regulă, **rudetele** semnaleză cazuri de violență în cadrul familiei extinse, solicitând ajutor și asumându-și răspunderea pentru victime, sunt proactive și acționează în numele acestora. Ele încearcă de asemenea să-și convingă rudele-victime să rupă cercul violenței.

În cazul **vecinilor**, aceștia solicită intervenția directă a Telefonului de Încredere – fie că aud strigăte de la vecini și ne roagă să intervenim direct sau să le fie ghidate acțiunile, fie că întreabă ce să facă și unde să se adreseze. Sunt, de regulă, persoanele la care victimele se adresează după ajutor, de aceea ei solicită informații despre cum ar putea interveni în mod eficient în asemenea situații.

1.3. Categoriile de apeluri

I. Caracteristica apelurilor parvenite la Telefonul de Încredere

În ceea ce privește apelurile de la **prieteni**, de regulă, aceștia au aflat despre violența în familie în urma confesiunilor victimelor (care ezită să se adreseze rudelor) sau în situațiile de criză, când victimele apelează la ei pentru ajutor concret (adăpost temporar, ajutor material etc.).

1.3.4. Apeluri/sesizări din partea grupurilor profesionale

De la reprezentanții grupurilor profesionale au fost înregistrate **16 apeluri** după cum urmează:

- **10 apeluri** parvenite de la **asistenți sociali**.

De regulă, asistenții sociali solicită informații/orientare în cazuri de violență sau/și intervenția noastră directă. Totodată, unii dintre ei nu dețin informații nici despre centrele maternale sau de cazare, nici procedura de plasare a victimelor violenței acolo. Unii nu cunosc nimic nici despre Legea nr. 45-XVI din 1 martie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie.

În acest context, o altă problemă cu care se confruntă asistenții sociali este refuzul polițiștilor de sector (parte componentă a echipelor multidisciplinare) să intervină, din variate motive, în cazurile de violență. În astfel de situații intervenția asistentului social se reduce la discuții cu victimele, deplasarea la domiciliul acestora fiind dificilă dacă ținem cont de faptul că majoritatea asistenților sociali comunitari sunt și ele femei vulnerabile, fiindu-le și lor frică de agresori.

- **2 apeluri** parvenite de la **polițiști de sector**.

În **primul caz**, polițistul a întrebat cum ar putea impune agresorul să urmeze tratament antialcoolic. E o familie cu patru copii și consideră că divorțul nu este cea mai fericită soluție.

În cel de-al **doilea caz**, consultantul Telefonului de Încredere a contactat în repetate rânduri polițistul pentru a interveni într-un caz de urgență (victima se ascunsese în grădină, pe ploaie, cei trei copii minori hoinărind prin sat), dar nu i s-a răspuns. Ulterior consultantul a solicitat intervenția comisariatului raional de poliție. A doua zi polițistul

de sector a revenit chiar el cu un apel, motivând neimplicarea lui prin faptul că nu i s-au oferit suficiente detalii despre gravitatea situației. Ulterior, polițistul de sector a refuzat categoric să răspundă apelurilor consultantului sau să dea alte detalii despre evoluția cazului.

- **1 apel** venit de la un *consilier de probațiune*.

Unul din supravegheații acestuia, abia ieșit din detenție și aflat în perioada de probă, își supune soția violenței fizice și-o amenință cu moartea. A aflat întâmplător despre acest lucru, deși avea unele presupuneri. A fost solicitată o consultație pe marginea cazului dat.

Alte **trei** apeluri vin de la un reprezentat al unei Ambasade a Republicii Moldova peste hotare – un avocat și un jurnalist care au referit cazuri de violență în familie, în special pentru asistență psihologică.

1.3.5. Altele

În perioada raportată, apelurile încadrate în categoria **Altele** au constituit procentual puțin peste **35 la sută** din totalul apelurilor. Astfel, din **1.495** de apeluri, în **528** de cazuri (cu circa **50 la sută** mai multe decât în anul precedent) beneficiarii s-au adresat cu solicitări de ajutor și informații generale sau de colaborare, dintre care **31** fiind repetate.

De menționat că din totalul sunetelor incluse în această categorie **41** de apelanți au solicitat informații generale despre serviciul Telefonului de Încredere și specificul acestuia, **6** – informații despre Centrul Internațional „La Strada”, **4** – informații despre fenomenul violenței în familie în general, iar **una** dintre beneficiare a mulțumit pentru intervenția consultantilor noștri și pentru liniștea de care are parte acum ea și familia ei.

Totodată, la rubrica **Altele** am înregistrat apeluri gen solicitări de seminare la subiectul prevenirea violenței în familie, solicitări de

1.3. Categorii de apeluri

I. Caracteristica apelurilor parvenite la Telefonul de Încredere

colaborare din partea ONG-lor naționale, mass-mediei în domeniul prevenirii violenței în familie.

Tot la această rubrică sunt incluse apelurile care prezintă solicitări de a soluționa probleme ce nu au tangențe cu subiectul violenței în familie (în ordine numeric descrescândă): acces la justiție, tratament de dezalcoolizare, calcularea/obținerea indemnizațiilor, compensațiilor, probleme de ordin psihologic și/sau accese psihopatologice, probleme ale migrantului în dificultate, relații defectuoase în cuplu, conflicte între părinți și copii, abuz față de minori, trafic de ființe umane, încălcări ale drepturilor copilului, posibilități de încadrare în câmpul muncii, asistență în cazuri de escrocherii, dispariția persoanelor, abuz în serviciu.

II. Fenomenul violenței în familie prin prisma Telefonului de Încredere

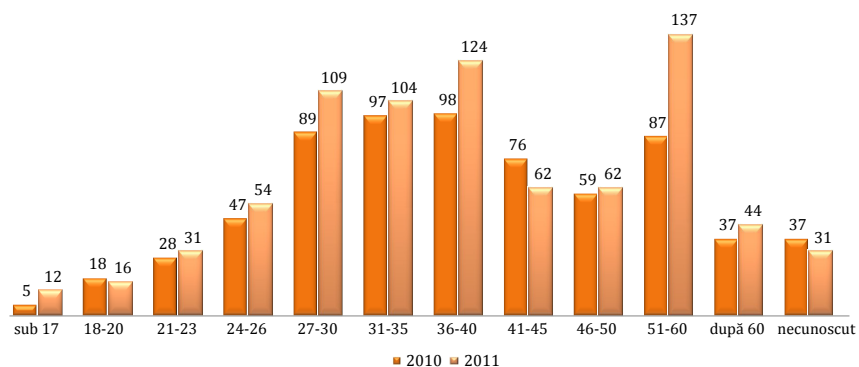
2.1. Profilul subiecților violenței în familie

Profilul subiecților violenței în familie este prezentat mai mult din perspectiva victimelor. Acolo unde a fost posibil, am selectat și informații despre agresor, care vor fi prezentate, într-o formă mai restrânsă, în majoritatea compartimentelor din capitolul 2.1., având la bază doar relațiile beneficiarelor Telefonului de Încredere.

2.1.1. Vârsta și statutul marital al victimelor violenței în familie

Pe parcursul anilor 2010-2011, diapazonul de vârstă a victimelor violenței în familie care au apelat la Telefonul de Încredere a rămas destul de vast – începând cu vârsta de 17 ani și până peste 60 de ani (vezi figura 5).

Figura 5. Vârsta victimelor violenței în familie care au apelat la Telefonul de Încredere

Victimele încadrate în categoria de vârstă **18-26 de ani**, fie că se află la etapă incipientă a unei relații, conturându-se primele semne ale comportamentului violent, fie că, deși manifestările violente sunt evidente, victimele cred că acestea sunt temporare și preferă să nu facă publică problema. Astfel, **2%** din cazuri se încadrează în categoria

de vârstă mai îngustă: **18-20 de ani**. Beneficiarele Telefonului de Încredere de această vârstă au fost victime ale propriilor **părinți, iubiți sau parteneri de viață**.

Cazurile în care agresorul este propriul părinte se caracterizează prin faptul că, odată cu maturizarea copiilor, agresorul îi percepe pe aceștia drept concurenți, ca persoane în mâinile cărora se va concentra toată puterea asupra familiei și, respectiv, intensifică violența asupra lor. În **3 cazuri** violența se manifestă în perioada curții. Subiecții implicați întâmpină greutăți în formarea unor relații armonioase (strategii de comunicare inadecvate, incompatibilitatea sistemului de valori), de unde și apar primele semne ale violenței psihologice, spirituale și chiar fizice.

Categoria victimelor violenței în familie (pentru ambii ani vizați) cu vârsta între **21-26 ani** constituie **11 la sută** din totalul beneficiarelor Telefonului de Încredere. Circa 50 la sută dintre victimele acestei categorii de vârstă se caracterizează prin lipsă de reactivitate. Insuficiența experienței de viață în cuplu (60 la sută sunt deja căsătorite), lipsa unei surse de venit propriu le face foarte vulnerabile. Drept confirmare, 50 la sută dintre ele au indicat drept sursă de venit îndemnizațiile pentru copii, iar 30 la sută nu sunt încadrate în câmpul muncii, rămânând dependente financiar de soț sau de familia extinsă.

Este vârsta la care majoritatea victimelor au deja copii (50 la sută sunt în concediu de maternitate). Dominanta lor psihologică este grija și educația copiilor. În aceste condiții frustrarea agresorului crește. Acesta, sub pretextul grijilor mari apărute, intensifică consumul de alcool, și, inevitabil, apar primele manifestări ale comportamentului violent. O cauză semnificativă a declanșării violenței pentru această categorie de vârstă este și implicarea în climatul cuplului nou format a familiei extinse: impunerea propriilor paternuri comportamentale, neacceptarea ginerelei/nurorii, implicarea în educația copiilor, dar și în soluționarea problemelor cotidiene.

Categoria victimelor violenței în familie cu vârsta între **27-35 de ani** pentru ambii ani de raportare constituie **27 la sută** din totalul apelurilor. Pentru o bună parte dintre beneficiarele Telefonului de Încredere din această categorie violența în familie este un fenomen deja cunoscut: ele descriu în detalii indicii relației violente, stările lor post-traumatice.

Și pentru această vârstă este specific prezența copiilor mici (26% din persoanele care s-au adresat la Telefonul de Încredere sunt în concediu de maternitate). Este și vârsta la care beneficiarele reușesc în carieră, ajungând, implicit, și la stabilitate materială. Doar aproximativ 10 la sută dintre victime sunt dependente de partener sau familia extinsă. Acest fapt însă nu exclude violența economică. Dacă la categoria de vârstă menționată mai sus predomină violența psihologică și fizică, pentru această categorie de vârstă se identifică o intensificare a violenței economice (13, respectiv 14 cazuri identificate per ani).

O trăsătură distinctivă a categoriei date de vârstă pentru ambii ani este persistența violenței chiar și după divorț (18%). Eșecul relațiilor, ineficiența serviciilor prestate anterior a determinat peste 30 la sută de victime din această categorie să nu apeleze la ajutorul organelor competente sau chiar al familiei.

Un factor care motivează victimele să rupă, totuși, cercul violenței este **impactul negativ al violenței asupra copiilor**. Astfel, multe abonate preferă să schimbe situația: solicită informații despre procedura de divorț, partajul averii, cer coordonatele unor juriști sau vor să se schimbe ele însele sau comportamentul partenerului, solicitând serviciile unui psihoterapeut.

O altă categorie de vârstă care se impune prin specificul ei este cea între **36-45 de ani**, aceasta constituind **24 la sută** din numărul lor total.

Portretele psihosociale ale victimelor de această vârstă din anii 2010 - 2011 prezintă multe asemănări, dar și unele distincții.

Similitudini:

- Prezența unui serviciu (45% pentru 2010 și 53% pentru 2011).
- Avere comună cu soțul, copiii care au atins majoratul (în 70% din cazuri).
- Și în această categorie de vârstă victimele au cunoscut experiența divorțului (28, respectiv 24 de cazuri), dar și crearea nereușită a unei relații noi (15, respectiv 10 cazuri.)
- Pentru ambii ani raportați menționăm categoria de victime care au divorțat de soți, dar continuă să locuiască în gospodăria comună (90% din cuplurile divorțate). Victimele invocă diverse motive pentru a nu părăsi spațiul comun de trai: lipsa resurselor financiare sau dezacordul categoric al partenerului de a face partajul, insistența copiilor de a trăi împreună, atașamentul de gospodărie (mai accentuat pentru mediul rural).
- O altă trăsătură distinctivă pentru victimele din această categorie de vârstă este nivelul înalt de educație (19 beneficiare cu studii universitare și 48 beneficiare cu studii medii de specialitate).

Referitor la **diferențe** pe anii raportați putem menționa că în 2011 a crescut numărul adresărilor victimelor din această categorie de vârstă, aflate în concediu de maternitate (18, comparativ cu 7 beneficiare în 2010).

În 2011, per ansamblu, a fost înregistrat un număr mai mare de adresări ale victimelor cu un nivel de venituri mai înalt: dacă în primul an de activitate 23 dintre victime nu aveau sursă de venit propriu, în 2011 acest număr s-a redus cu 50% și a crescut numărul beneficiarelor cu venit mai mare de mediu (de la 4 la 10 persoane).

Pentru categoria de vârstă **41-50 de ani (8 la sută)** se constată că pretextele de a păstra relația violentă se reduc semnificativ: copiii sunt deja adulți și nu au nevoie de grija ambilor părinți, presiunea familiei extinse este minimă, între parteneri nu există o dependență financiară. Doar în 2, respectiv 4 cazuri victima este dependentă material de agresor. Este perioada de vârstă în care implicația copiilor în ruperea cercului violent crește considerabil.

Dacă la alte categorii de vârstă predomină violența între partenerii de viață, pentru victimele cu vârsta cuprinsă între **51 – 60 de ani și peste (28 la sută)** un loc deosebit îl au agresorii copii. În 23 la sută dintre cazuri aceștia sunt **fiul sau ginerele/nora**. Astfel, în asemenea cazuri victimele propriilor fii sunt mame singure sau văduve care timp de mulți ani și-au educat singure unicii fii, îndeplinindu-le toate capriciile. La maturitate aceștia le maltratează pentru a deveni unicii proprietari ai spațiilor locative.

În 2011, o nouă categorie de adresări au constituit **12 cazuri** de violență sexuală a partenerului la vârstă înaintată (comparativ cu 2 cazuri identificate în anul 2010): 7 cazuri de viol marital, 3 impuneri la perversiuni sexuale, 2 incesturi (fiu-mamă, tată-fiu).

Vorbind despre statutul marital al subiecților violenței în familie, e de precizat că în ceea ce privește persoanele ce provoacă violența în 2011 se mențin cam aceleași descrieri numerice ca și în 2010:

- **60 la sută**, respectiv **62 la sută** din agresori sunt soți;
- **11 la sută**, respectiv **9 la sută** – concubini;
- **câte 10 la sută** pentru ambii ani – foștii soți;
- **câte 5 la sută** pentru ambii ani revin părinților sau copiilor;
- fraților și mai multor membri ai familiei revin în 2011 **câte 2 la sută**; în 2010 frații agresori au constituit **1 la sută**, iar mai multor membri ai familiei le-a revenit **3 la sută**;
- **câte 1 la sută** – socrilor, nurorilor/ginerilor, iubiților, foștilor concubini (vezi figura 6).

Statutul marital al victimelor violenței în familie pentru anii 2010-2011 se constituie în următorul tablou (în ordine descrescândă):

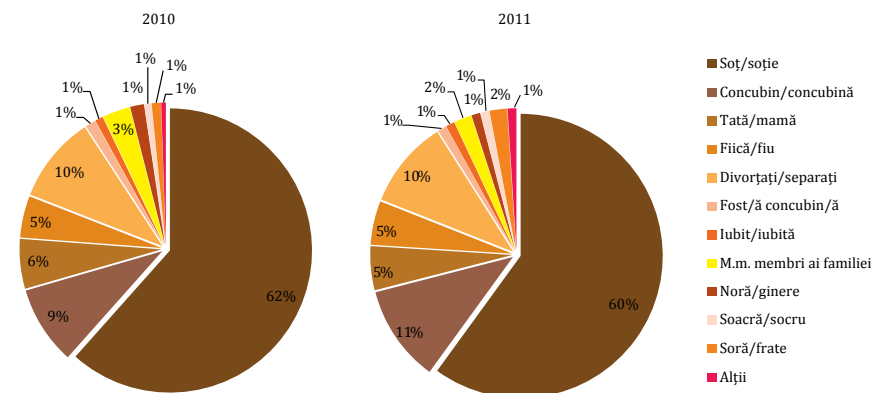
- femei căsătorite – **30%**;
- femei divorțate – **19%**;
- femei în relații de concubinaj – **17%**;
- persoane celibatate – **8%**;
- persoane în proces de divorț – **7%**;
- văduve – **4%**;

2.1. Profilul subiecților violenței în familie

II. Fenomenul violenței în familie prin prisma Telefonului de Încredere

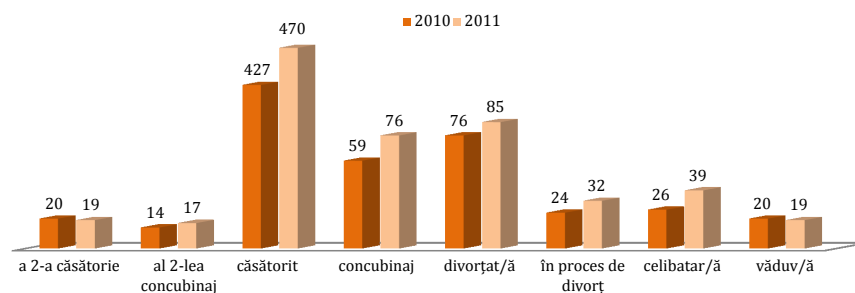
- persoane aflate în a doua căsătorie – **4%**;
- persoane aflate în a doua relație de concubinaj – **4%**.

Figura 6. Repartizarea sunetelor în dependență de persoana ce generează violența în familie

Totodată, în 7 la sută din cazuri beneficiarele Telefonului de Încredere nu au dorit să dea detalii privind acest aspect (vezi figura 7).

Figura 7. Statutul marital al victimelor

a. Victime căsătorite (30 la sută)

Procentul ce revine victimelor violenței în familie căsătorite este practic același pentru ambii ani de referință, fapt ce permite schițarea unor caracteristici comune, care diferențiază violența în cazul persoanelor căsătorite. Astfel, deși victimele sunt căsătorite, în calitate de agresori apar nu doar soții, dar și copiii sau membrii familiei extinse:

- în 70% din cazuri agresor este partenerul de viață;
- în 15% agresor este doar unul dintre copii (de regulă, fiu);
- în 10% agresori sunt mai mulți membri ai familiei (soțul/fiul/fratele etc.);
- în 5% agresor este un membru al familiei extinse (socrul/nora/ginerele/sora/fratele).
- De menționat că 59 la sută dintre victimele căsătorite au studii medii (21%) sau medii de specialitate (38%).

Un alt aspect important al violenței în cuplu este diversitatea formelor de manifestare – începând de la simple forme de violență psihologică, leziuni corporale de gravitate diferită, până la violență sexuală și economică. Violența economică a fost menționată mai des de victimele violenței în familie care sunt în relație de căsătorie; în alte tipuri de relații sunt înregistrate doar câteva cazuri de violență economică.

b. Femei din cupluri divorțate (19 la sută)

Din totalul de **85 de cazuri** din categoria cuplurilor divorțate, în **43** dintre acestea foștii soți continuă să locuiască împreună, iar în **42** de cazuri aceștia locuiesc separat. De remarcat însă că în 2010 au fost mai multe adresări din partea victimelor care conlocuiau cu agresorul și după divorț (*în 52 din 76 de cazuri*).

Cazuri de abuz în care partenerii locuiesc împreună

Din cele **43 de cazuri**, unde victimele, deși **divorțate**, continuă să locuiască împreună cu agresorul, se desprinde următorul tablou:

- în **24 cazuri** beneficiarele continuă să locuiască împreună cu agresorul în aceeași curte sau casă, explicând această situație prin lipsa spațiului locativ separat sau pentru că, din lipsa resurselor financiare, părțile nu au reușit să facă partajul averii; unele dintre ele continuă să creadă că agresorul cândva se va schimba și motivează păstrarea relației prin necesitatea de a crește copiii împreună;

2.1. Profilul subiecților violenței în familie

II. Fenomenul violenței în familie prin prisma Telefonului de Încredere

- în **12 cazuri** victimele lucrează ocazional peste hotare și nu există necesitatea de a procura imobil separat; acestea, de regulă, își văd partenerul de câteva ori pe an;
- în **5 cazuri** agresorii devin agresivi pentru că fostele lor soții refuză să aibă grijă de ei: să le facă mâncare, să le spele rufe sau să întrețină cu ei relații sexuale;
- în **2 cazuri** agresorul s-a instalat cu forța în casa victimei, alungând-o din propria-i casă.

Cazurii de abuz în care subiecții violenței în familie locuiesc separat

În alte **42 de cazuri**, deși sunt **divorțați** și locuiesc separat, violența continuă, agresorul vizitând frecvent domiciliul victimei. Violența se manifestă, de regulă, prin vizite nocturne în stare de ebrietate (**8 cazuri**), abuzuri fizice în stradă (**5 cazuri**), tendințe de a locui/vizite în fosta casă fără voința beneficiarei (**2 cazuri**), hărțuire psihologică la domiciliu sau la telefon (**2 cazuri**).

De precizat de asemenea că în **4 cazuri** cuplurile întâmpină probleme în ceea ce privește partajul averii (lipsa resurselor financiare, disensiuni, dezacordul agresorului de a face partajul).

Cazuri singulare vizează diverse situații: agresorul nu se poate împăca cu gândul că soția a plecat de la el, purtând-o prin instanțele de judecată sub diverse pretexte; fostul soț nu-i permite soției să-și ia lucrurile personale. Unul din agresori, sub pretextul de a-și vedea fiul, a pătruns în casă și a violat fosta soție în fața copilului. A fost înregistrat și un apel din care aflăm că după divorț soția a dispărut. Anterior, fostul soț suna acasă și o amenința cu moartea.

Sunt identificate și cazuri în care **copilul minor este folosit cu scopul de a se răzbuna pe victimă**: refuzul de a întoarce copiii fostei soții și impunerea acestora de a plăti pensia de întreținere, deși nu s-a stabilit prin judecată tutela asupra copiilor minori (**1 caz**); fiind în stare de ebrietate, sub pretextul de a vedea copilul minor, agresorul hărțuiește

psihologic fosta soție și soacră (1 caz); refuzul soțului de a plăti pensia de întreținere pentru minori (1 caz); violență psihologică prin manipularea copilului comun (1 caz).

Tot aici specificăm și **cuplurile aflate în proces de divorț (7%)**. Relațiile acestora se caracterizează prin acutizarea violenței în momentul când soția a inițiat procesul de divorț.

c. Concubinaj (17 la sută)

În cazul persoanelor aflate în concubinaj relațiile violente sunt provocate exclusiv de partenerul de viață. Dacă în 2010 beneficiarele care se aflau în relații de concubinaj aveau tendința de a destrăma relația (25% locuiau separat), în 2011 doar 13 la sută au manifestat intenția de a părăsi partenerul violent.

d. Persoane celibatate (8 la sută)

Circa **66%** din victimele încadrate în această categorie o constituie copiii (ei fiind deja adulți la momentul când s-au adresat la Telefonul de Încredere), asupra cărora se extinde violența părinților sau a unuia dintre ei. Aici sunt de menționat **2 cazuri** în care copiii-studenți sunt neglijăți în totalitate de ambii părinți, consumatori de alcool, iar în alte **3 cazuri** este vorba de fiice, care sunt alungate din casă, lovite, insultate din cauză că au rămas însărcinate în afara căsătoriei și nu pot forma o familie cu tatăl viitorului copil.

Alte **21%** dintre victime sunt supuse violenței fizice și psihologice de către iubiții lor. Astfel, în **3 cazuri** violența s-a declanșat odată cu încetarea relației (urmărire insistentă și lovituri până la pierderea cunoștinței – 2 cazuri; șantaj că va posta imagini compromițătoare pe internet – 1 caz).

e. Victime văduve (4 la sută)

În majoritatea cazurilor acestea sunt persoane pensionate, care au ca sursă de venit pensia. Locuiesc împreună cu fiul celibatar (90 la sută) sau familia extinsă (10 la sută), care și sunt agresori. Victimele

2.1. Profilul subiecților violenței în familie

II. Fenomenul violenței în familie prin prisma Telefonului de Încredere

afirmă că violența fizică/psihologică este generată de fiu sau noră/ginere cu scopul de a deveni proprietari ai spațiului locativ.

Dacă în 2010 în 50% dintre cazuri violența mamă-fiu celibatar se manifesta prin violență economică (ia banii cu forța, refuză să plătească cheltuielile legate de întreținerea casei), în 2011 a crescut numărul adresărilor de la persoane ce suferă de violență psihologică și/sau fizică din partea copiilor. A fost înregistrat și un caz de violență sexuală (incest fiu-mamă).

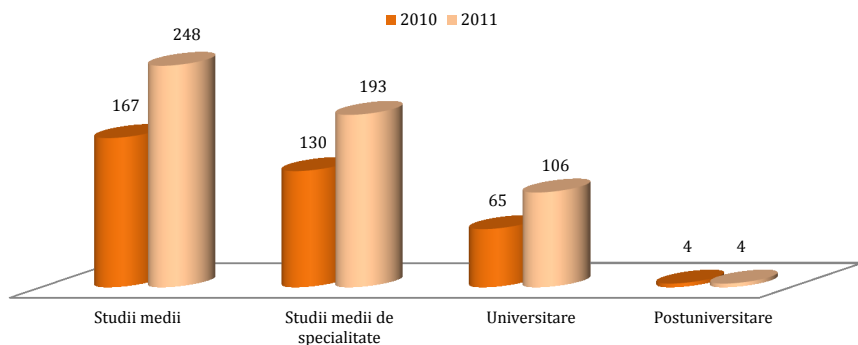
2.1.2. Nivelul educațional și ocupațional al subiecților violenței în familie

Atât nivelul educației, cât și cel ocupațional al subiecților violenței în familie poartă relativ același caracter în anii 2010 și 2011. **Menționăm că cifrele prezentate în continuare, atât în cazul victimelor, cât și al agresorilor, nu reflectă sută la sută cazurile înregistrate la Telefonul de Încredere, acest lucru depinzând de gradul de deschidere a beneficiarelor de a oferi informația respectivă.**

Nivelul educațional al victimelor violenței în familie

În ceea ce privește nivelul educațional, din informația ce a fost posibil de selectat prin telefon, se poate menționa că majoritatea victimelor au studii medii sau medii de specialitate – circa **80 la sută** (45 la sută – medii, 35 la sută – medii de specialitate). În același timp, **19 la sută** din acestea au studii superioare și **1 la sută** – postuniversitare. Fapt care accentuează o dată în plus că violența în familie poate afecta orice persoană, indiferent de nivelul studiilor. Totodată, acesta este un argument în favoarea campaniilor de promovare, care au avut impactul corespunzător, distrugând prejudecățile de genul „*e rușinos să apelezi după ajutor, doar asta îmi va face publică problema, demnitatea îmi va fi lezată*” (vezi figura 8).

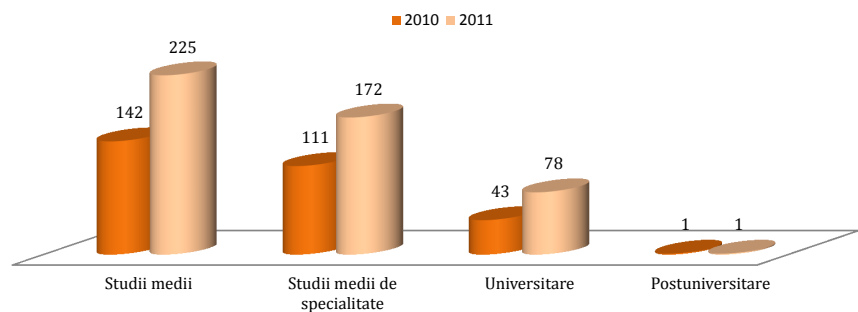
Figura 8. Nivelul de educație a victimelor

Nivelul educațional al agresorilor

În ceea ce privește nivelul educațional al agresorilor, din informația selectată la telefon (relatările victimelor), **83 la sută** dintre aceștia au studii medii sau medii de specialitate (47 la sută – medii, 36 la sută – medii de specialitate), iar **17 la sută** – studii superioare (vezi figura 9).

Figura 9. Nivelul de educație a agresorilor

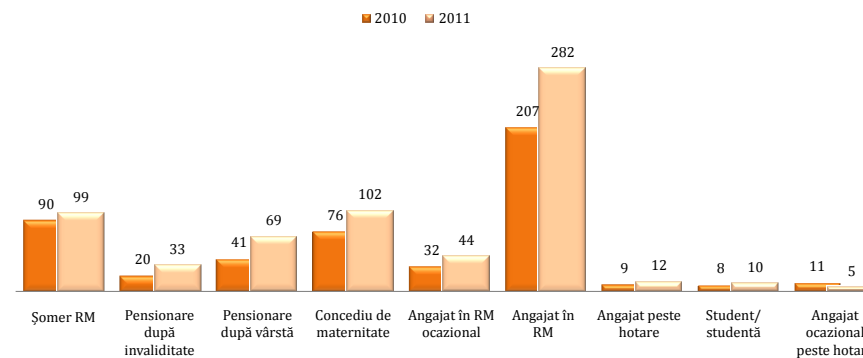
Cât despre nivelul ocupațional (vezi figurile 10 și 11), în peste 50 la sută de cazuri, atât victimele, cât și agresorii sunt angajați permanent sau ocazional în câmpul muncii, în mare parte în Republica Moldova.

Încadrarea victimelor violenței în familie în câmpul muncii

Cât despre nivelul ocupațional (vezi figurile 10 și 11), în peste 50 la sută de cazuri, atât victimele, cât și agresorii sunt angajați permanent sau ocazional în câmpul muncii, în mare parte în Republica Moldova.

Circa **50 la sută** dintre victime sunt angajate permanent sau ocazional în câmpul muncii în Republica Moldova (43% au serviciu stabil și 7% lucrează ocazional). Totodată, **16 la sută** din acestea se aflau, la momentul apelului, în concediu de maternitate, iar **15 la sută** erau șomere. **3 la sută** dintre apelante lucrează peste hotarele Republicii Moldova (2% sunt angajate pe perioade îndelungate și 1% pleacă peste hotare ocazional); **15 la sută** dintre victime erau pensionare la momentul adresării (10% pensionare conform vârstei și 5% – în baza gradului de invaliditate) și **1 la sută** erau victime-studente.

Figura 10. Nivelul ocupațional al victimelor

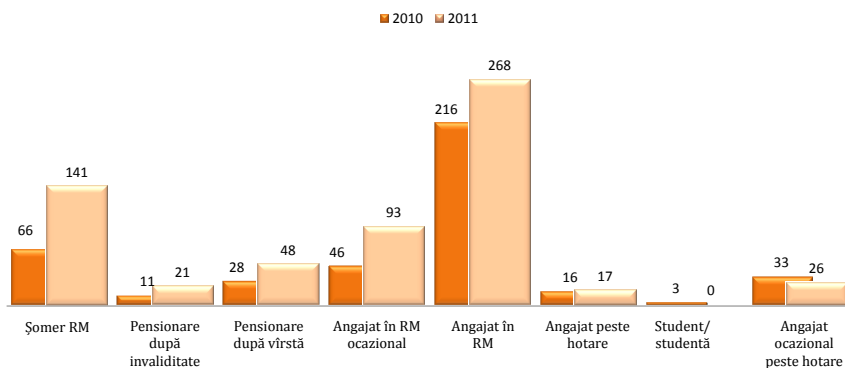
Încadrarea agresorilor în câmpul muncii

După cum mărturisesc victimele violenței în familie, circa **58 la sută** dintre agresori sunt angajați permanent sau ocazional în câmpul muncii în Republica Moldova (43% au serviciu stabil și 15% lucrează ocazional). Totodată, în **23 la sută** din cazuri la momentul adresării victimei la Telefonul de Încredere, agresorii erau șomeri, **8 la sută** erau angajați peste hotarele Republicii Moldova (3% angajați pe perioade

îndelungate și 5% pleacă peste hotare ocazional) și **11 la sută** dintre agresori erau pensionari (8% pensionari conform vârstei și 3% în baza gradului de invaliditate).

Spre deosebire de anul precedent, în 2011 a crescut, cu peste 60 la sută, numărul agresorilor **angajați ocazional** în Republica Moldova. De cele mai multe ori aceștia sunt lucrători agricoli, care-și cheltuiesc toți banii pe băuturi alcoolice. Astfel, toată responsabilitatea întreținerii familiei revine femeii-victimă. Tot în 2011 sesizăm o creștere semnificativă a **agresorilor-șomeri** (cu peste 50 la sută), tendință care demonstrează imaturitatea și lipsa de răspundere a acestora. Mai mult decât atât, această trăsătură este o cauză a violenței, dar și o consecință a acesteia: odată ce are o persoană victimizată alături, acesta îi atribuie responsabilitățile proprii.

Figura 11. Nivelul ocupațional al agresorilor

Agresori, colaboratori ai organelor de drept

În anii 2010 și 2011 au fost identificate **21 și respectiv 22 de cazuri**, în care agresorul este colaborator/fost colaborator al Ministerului Afacerilor Interne. Toate cazurile, indiferent de tipul de relație și formele de manifestare a violenței, au un specific aparte. Aceste cazuri sunt mai grave, fiindcă victimizarea este accentuată, menținută și de factori exteriori: relațiile agresorului-polițist cu autoritățile și capacitatea lui

2.1. Profilul subiecților violenței în familie

II. Fenomenul violenței în familie prin prisma Telefonului de Încredere

de a distruge orice probă care l-ar inculpa. Incapacitatea victimei de a apela la autorități, statutul net superior al soțului, lipsa cunoștințelor în materie de drept, o fac pe victimă să-și accepte condiția.

Din 22 de cazuri, în 10 victimele refuză categoric să se adreseze autorităților, având convingerea că vor înrăutăți starea de lucruri, iar în alte 10 cazuri victimele au întâmpinat dificultăți în comunicarea cu organele abilitate, dificultăți condiționate de postul și relațiile soțului-polițist.

Este de menționat că în 90% din aceste cazuri este vorba de cupluri oficial căsătorite. În 70% din cazuri victimele au studii superioare sau medii de specialitate, dețin posturi înalte în comunitate. Menținerea în cercul violenței este întărită atât de dificultățile reale, cât și de atitudinile stereotip față de violență, rolul familiei și al femeii, statut, reprezentările colective ale consătenilor și rolul acestora în viața fiecărei familii în parte.

2.1.3. Nivelul veniturilor proprii ale subiecților violenței în familie

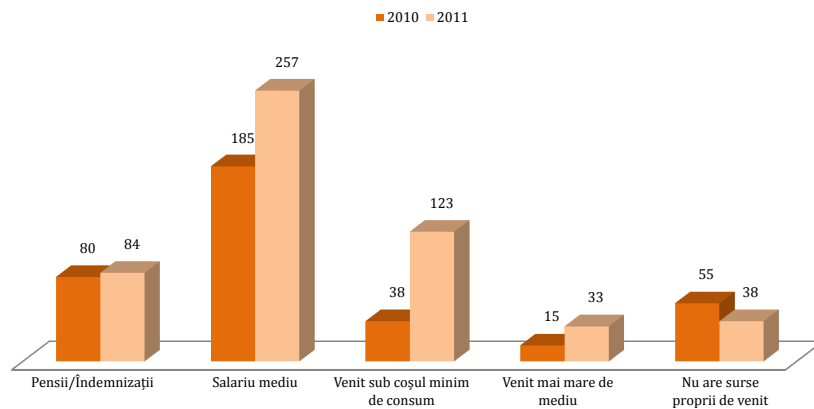
Fiecare caz de violență se desfășoară în condiții specifice și are cauze particulare. Unul din factorii generatori, des invocați de întreaga societate, este și starea materială a subiecților violenței în familie.

În urma analizei datelor înregistrate la Telefonul de Încredere, am identificat unele trăsături specifice de manifestare a violenței în familie, în funcție de nivelul veniturilor subiecților violenței în familie.

Menționăm că cifrele prezentate mai jos nu reflectă sută la sută cazurile înregistrate la Telefonul de Încredere (acest lucru depinzând de disponibilitatea apelanților de a oferi astfel de detalii), ci doar conturează tendințele generale.

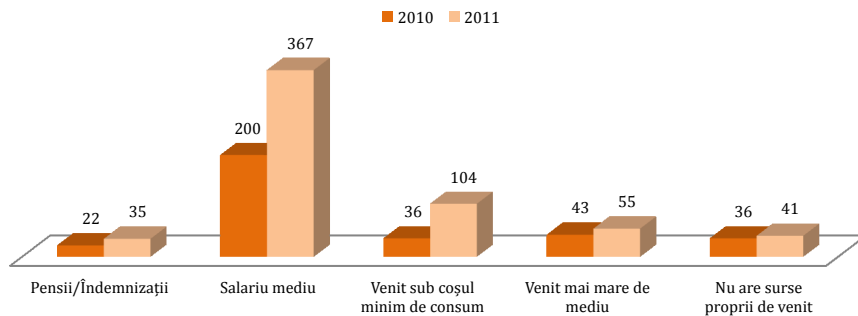
Un tablou statistic privind nivelul veniturilor proprii ale victimelor pentru anii vizați este prezentat în figura 12.

Figura 12. Nivelul veniturilor proprii ale victimilor

Statistic, nivelul veniturilor proprii ale agresorilor se prezintă după cum se vede în figura 13.

Figura 13. Nivelul veniturilor proprii ale agresorilor

Venituri medii (48% dintre victime, 61% dintre agresori)

În ceea ce privește veniturile, atât în cazul victimelor, cât și al agresorilor, la circa jumătate din subiecții violenței în familie se înregistrează **venituri medii** (48% în cazul victimelor și 61% în cazul agresorilor). De regulă, aceștia au studii medii de specialitate sau superioare, activând în sfera socială sau de producție. Sursele de venit ale acestor familii –provenite, în special, din salarii, bani câștigați muncind peste hotare,

ajutorul rudelor și părinților sau alte tipuri de venituri – le permit să aibă un trai decent, dar numai în cazul cumulării veniturilor ambilor soți. Avera comună – casă, mașină, cotă de pământ etc. – îi ține „legați” de gospodărie. Totodată, rușinea, „gura lumii”, jena, existența copiilor care trebuie întreținuți, dar și amenințările cu moartea și frica generează o stare de anxietate a victimei, care, treptat, capătă forme patologice.

Venituri mai mari de cele medii (6% dintre victime, 9% dintre agresori)

În 2011 a crescut cota adresărilor din partea victimelor din această categorie (33 cazuri, comparativ cu 15 cazuri înregistrate în 2010). Dacă în 2010 predominau cazurile în care unul dintre soți era plecat peste hotare și violența era declanșată/intensificată anume din acest motiv, în 2011 au fost înregistrate sunete prin care victimele relateau despre situații când ambii subiecți ai violenței în familie sunt angajați în câmpul muncii în Republica Moldova.

Dacă în cazul **agresorilor cu venituri mari** este explicabilă dorința victimelor de a păstra familia (fiind obișnuite cu un anumit nivel material și statut social, le este foarte greu să renunțe la el), atunci în cazul **victimelor cu venituri proprii mari** acest fapt are un substrat strict afectiv. Aici este vorba de problemele psihologice ale partenerilor, care sunt amplificate de pierderile materiale și sociale. Ele prezintă o dependență psihologică profundă față de agresor. Ele aleg să rămână în acest cerc al violenței, afirmând că nu se vor descurca fără el. Însă, paradoxal, anume ele sunt cele care întrețin întreaga familie (au un salariu decent sau bani obținuți din munca de peste hotare, sunt posesoarele imobilului, sunt singurele persoane din familie care au un venit stabil).

În cazurile în care veniturile subiecților violenței sunt mai mari, predomină violența psihologică și fizică gravă față de cea economică.

Venituri sub coșul minim de consum (23% dintre victime, 17% dintre agresori)

În 2011 s-a înregistrat o creștere nesemnificativă a adresărilor victimelor violenței în familie din această categorie. Dacă în 2010 numărul persoanelor cu venituri sub coșul minim de consum constituia 10 la sută din totalul beneficiarilor, în 2011 cota acestora depășește 20 la sută (*atât cu referire la victime, cât și la agresori*). În această categorie, pe lângă **abuzul fizic dominant**, în 2011 au fost înregistrate și 9 cazuri de violență sexuală: 6 violuri maritale, 2 impuneri la perversiuni sexuale și un caz în care violul marital și perversiunile sexuale aveau loc în prezența copiilor. Din această categorie fac parte predominant cuplurile aflate în **concubinaj**, cu 3-4 copii, în care violența are loc în 90 la sută de cazuri pe fundal de alcoolism și se răsfrânge asupra mai multor membri ai familiei, inclusiv asupra copiilor minori. De cele mai multe ori beneficiarele din această categorie sună la Telefonul de Încredere la insistența celor apropiați sau sună cunoscuții pentru ele.

Venituri provenind din pensii și/sau indemnizații (16% dintre victime, 6% dintre agresori)

O categorie specifică sunt și subiecții violenței în familie ce au ca sursă de venit pensiile și indemnizațiile (16% victime, 6% agresori). Din această categorie fac parte persoanele pensionate după vârstă/grad de invaliditate sau femei în concediu de maternitate/de întreținere a copilului, care nu au alt sprijin financiar decât cel al statului.

Nu are sursă de venit. Întreține familia soțul/rudele (7% dintre victime, 7% dintre agresori)

O categorie din subiecții violenței în familie nu au o sursă proprie de venit și sunt întreținuți de parteneri, părinți sau rude. Este de menționat că în 2011 numărul victimelor din această categorie, care s-au adresat la Telefonul de Încredere, a fost în descreștere (*de la 55 persoane în 2010 la 38 în 2011*).

În această categorie se includ victimele și agresorii care își fac studiile, au părinți cu venituri mari în țară ori peste hotare sau victime care nu și-au continuat la timp studiile și acum nu au o specialitate. Lipsa experienței profesionale, dar și de viață a subiecților violenței în familiile fără o sursă de venit duc la:

- *în cazul victimelor* – victimizare profundă, accentuarea imaturității, crearea dependenței totale de agresor;
- *în cazul agresorului* – crearea unei imagini ireale despre posibilitățile sale de realizare și frustrări care se pot manifesta prin violență, invocând diverse pretexte.

Analizând toate nivelurile de venit, putem conchide că:

violența psihologică și economică este mai accentuată anume în cazurile în care victima nu are o sursă de venit, indiferent de nivelul veniturilor agresorului (venit mediu, mai mare de mediu, fără venituri proprii);

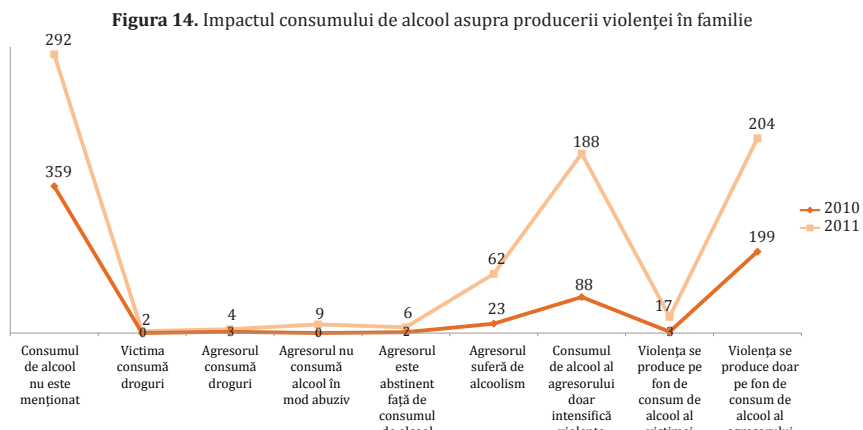
violența fizică gravă este identificată mai des în cazul victimelor cu un nivel de venit mai mare de cel mediu;

victimizarea profundă, tehnicile de manipulare ale agresorului fac ca partenerile abuzate să-și diminueze sau să-și nege contribuția lor financiară considerabilă pentru întreaga familie și să se considere incapabile de a se descurca singure (chiar dacă ea este cea care întreține familia).

2.1.4. Impactul consumului de alcool asupra producerii violenței

Analiza cantitativă, dar și calitativă a cazurilor din anii 2010-2011 demonstrează o corelație evidentă între violența în familie și consumul de alcool (*vezi figura 14*).

Din totalul de **677 cazuri** de violență în familie înregistrate în 2010 și **784 de cazuri** înregistrate în 2011, **în 359 de cazuri** și, respectiv, în **292 de cazuri** nu este specificat impactul consumului de alcool asupra violenței în familie.

Există cazuri în care victimele menționează că partenerul devine agresiv doar atunci când se află în stare de ebrietate (204 de cazuri în 2011 și 199 în 2010). Au fost însă înregistrate și un număr considerabil de cazuri (188 în 2011 și 88 în 2010) când agresorul manifesta un comportament violent nu numai după ce a consumat alcool. Consumul de alcool doar reduce capacitatea persoanei de a-și controla și a-și dirija comportamentul, care deja este unul violent. Alcoolul este acea condiție care duce la amplificarea reacțiilor violente. De aici și tendința victimelor de a explica impulsivitatea/agresivitatea exagerată a bărbatului prin influența alcoolului.

În 62 cazuri din 2011 și respectiv 23 de cazuri în 2010 beneficiarele afirmă că agresorul suferă de alcoolism. Deși 5% dintre ei s-au tratat de alcoolism în trecut (benevol sau sub presiunile soției/autorităților), ei tot continuă să fie agresivi și să-și maltrateze apropiatii.

O categorie specifică de agresori sunt cei abștinenți de alcool (6 cazuri în 2011 și respectiv 2 cazuri în 2010) și persoanele care nu consumă în mod abuziv alcool (menționate 9 cazuri în 2011), dar al căror comportament este nu mai puțin violent. Ba din contra, luciditatea îi face pe aceștia să recurgă la acte de violență mult mai complexe și grave.

Există și cazuri în care însăși victima este consumatoare de alcool (17 în 2011 și respectiv 3 în 2010), agresorul explicând comportamentul violent pe care îl adoptă anume prin acest motiv.

Beneficiarele ale căror soți consumă în mod abuziv alcool își manifestă nemulțumirea față de atitudinea statului în asemenea cazuri: polițiștii de sector și APL locale afirmă că nu pot să-i trimită la tratament forțat, le pot aplica doar contravenții administrative ca scandalagii în familie (cazul când sunt violenți verbal și fizic). În cazurile când abuzul nu generează violență directă în familie autoritățile nu au instrumente de a interveni, de a impune persoanelor tratament. Doar puțini beneficiari cunosc că-și pot obliga partenerul să meargă la tratament cu ajutorul medicului-narcolog și a instanței de judecată. Recunosc însă că procedura este una complicată și renunță din start la această metodă.

Datele înregistrate (privind abștinența, lipsa consumului abuziv de alcool), numărul considerabil de cazuri în care beneficiarii nu menționează alcoolul, demonstrează că de fapt consumul de alcool este doar un factor de risc semnificativ pentru declanșarea violenței, dar nu este o cauză în sine. Mai mult, putem menționa că agresorul are anumite caracteristici psihosociale care îl determină deopotrivă spre consumul de alcool, dar și spre violența în sine. De aici și asocierea frecventă a acestora.

2.1.5. Particularitățile violenței în familie în cazul căsătoriilor mixte

În 2010 și 2011 la Telefonul de Încredere au fost înregistrate mai multe apeluri ce vizează violența în familiile cu căsătorii mixte. Dacă în 2010 au fost înregistrate cazuri cu implicarea cetățenilor din 5 țări (Rusia – 6 cazuri, Ucraina – 6 cazuri, Turcia – 2 cazuri, Franța și Tadjikistanul – câte un caz), în 2011 aria geografică a apelurilor privind asemenea cazuri s-a extins până la 12 țări:

- în 6 cazuri soția, iar în 3 cazuri soțul este din Federația Rusă;
- într-un caz soțul, iar în altul soția este din Ucraina (2 cazuri);
- în câte 2 cazuri soțul este din Turcia și, respectiv, din România;

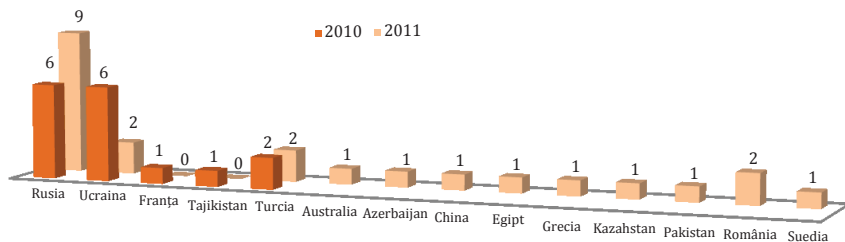
- în alte 7 cazuri soțul este cetățean străin din Australia (locuiește în Dubai), Azerbaidjan, China, Egipt, Grecia, Kazahstan, Pakistan, Suedia.

De menționat că într-un caz, atât soția, cât și soțul au cetățenie străină (soția a Federației Ruse, dar originară din Republica Moldova, iar soțul – cetățean al Kazahstanului).

În 2010, în cele **16 cazuri** de violență în căsătoriile mixte, unul dintre parteneri este cetățean străin, reprezentând următoarele țări: Rusia și Ucraina – câte 6 cazuri; Turcia – 2 cazuri, Franța și Tadjikistan – câte 1 caz.

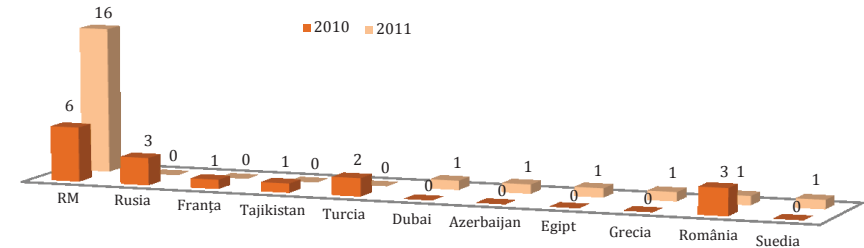
În 2011 cazurile de violență în familiile cu căsătorii mixte au fost distribuite, după cum urmează: Federația Rusă – 9 cazuri, Turcia, Ucraina și România – câte 2 cazuri, Australia (dar cu viză de reședință în Dubai), Azerbaidjan, China, Egipt, Grecia, Kazahstan, Pakistan, Suedia – câte un caz (vezi figura 15).

Figura 15. Distribuția cazurilor de violență în familie în căsătoriile/relațiile mixte în funcție de cetățenia străină a unuia dintre parteneri

Referindu-ne la locul unde se produce violența în căsătoriile mixte, putem remarca că în 2010, în **6 cazuri** ea a avut loc pe teritoriul Republicii Moldova, iar în **10 cazuri** – în afara ei; în 2011 a fost înregistrat 1 caz de violență produs în Republica Moldova și 6 cazuri singulare peste hotare (vezi figura 16).

Figura 16. Repartizarea cazurilor în dependență de țara în care se produce violența în căsătoriile mixte

În cele ce urmează prezentăm succint specificul violenței în familie în cuplurile mixte, precizând locul unde s-a produs abuzul (2011).

a. Pe teritoriul Republicii Moldova

Victima violenței în familie este cetățean străin. Au fost înregistrate cazuri în care victimele violenței în familie sunt originare din Rusia (6 cazuri) și Ucraina (2 cazuri). Victimele-femei, în urma căsătoriei cu cetățeni moldoveni, s-au stabilit cu traiul permanent în Republica Moldova. În toate cele 8 cazuri (inclusiv cuplul cetățean al Kazahstanului și cetățeană a Rusiei), soțul își impune puterea și controlul economic, dar aplică și forța fizică. În alte 4 cazuri victimele sunt dependente financiar de soț, nu au căminul lor propriu, nu au susținerea neformală necesară a rudelor și prietenilor. Deși au intenția de a pleca, lipsa susținerii și resurselor nu le permite să ajungă în țara lor de origine.

În alte 14 cazuri agresorii sunt cetățeni străini. Stabiliți aici, neavând sursă proprie de venit, incapabili de a se integra într-o societate străină, sub influența consumului zilnic de alcool își supun abuzului partenera care îi și întreține.

Au fost înregistrate și **3 cazuri** (cetățeni ai Pakistanului și ai Turciei) în care agresorii sunt integrați social și realizați profesional. Abuzurile fizice au debutat/s-au intensificat în momentul în care victima a declarat că refuză să se convertească la religia soțului sau se convertește fără voia lui la altă religie (2 cazuri) sau a rămas însărcinată (1 caz).

b. Peste hotarele Republicii Moldova

În cazul căsătoriilor mixte în afara hotarelor țării, victima violenței în familie are o situație cu totul specifică. Vulnerabilitatea victimelor stabilite în alte țări este una sporită. Pe lângă dependența afectivă, incapacitatea ei de a acționa de sine stătător, de a se apăra, se adaugă și lipsa ei de informare privind drepturile ei și asistența specializată de care poate beneficia în situații de criză. Victima devine „proprietate comodă”: fără drept de a se apăra, dependentă financiar, dar și legal de agresor. Este supusă muncilor grele în familie, înjosită, maltrată, iar copiii sunt folosiți ca „instrument” pentru a manipula victima. Victimele stabilite în *România, Grecia, Azerbaidjan* nu pot părăsi țara din simplu motiv că soțul nu permite ieșirea din țară a copiilor comuni.

O altă metodă folosită de agresorii de naționalitate străină este bunăstarea materială: deși victimele conștientizează semnele de control și putere, afirmă că nu-și părăsesc partenerii, fiindcă ei le oferă o stabilitate financiară.

2.2. Specificul manifestării violenței în familie

2.2.1. Tipuri și forme de manifestare a violenței în familie

Ca și în perioadele anterioare, victimele violenței în familie care s-au adresat la Telefonul de Încredere au fost supuse diferitelor **tipuri de violență** (vezi figura 17).

Analizând apelurile recepționate în anii 2010 - 2011, violența în familiile se prezintă, în majoritatea cazurilor, ca o combinație de violență fizică și psihologică.

- **Violență fizică, însoțită de psihologică** – 311 cazuri în 2011, ceea ce constituie 59%, comparativ cu 240 de cazuri în 2010 (70%).

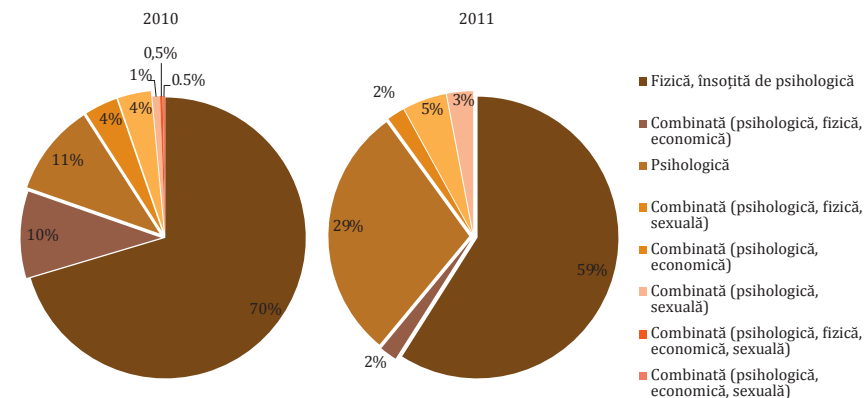
În 2011, cazurile de **violență psihologică, combinată cu cea fizică**, ca și în 2010, reprezintă majoritatea cazurilor înregistrate (59%). Asemenea

2.2. Specificul manifestării violenței în familie

II. Fenomenul violenței în familie prin prisma Telefonului de Încredere

cazuri se caracterizează prin provocări de leziuni corporale ușoare (se manifestă prin lovituri aplicate pe diverse părți ale corpului) sau grave (soldate cu brațe și coaste rupte, comotii cerebrale, dereglări ale aparatului auditiv și vizual). Victimele sunt pălmuite, trase de păr, bruscate, împinse, bătute cu pumnii și/sau picioarele în diverse regiuni ale corpului – peste față, burtă, spate etc., alungate din casă sau curte.

Figura 17. Repartizarea cazurilor conform tipurilor de violență în familie

- **Violență psihologică** – 151 cazuri în 2011, ceea ce constituie 29%, comparativ cu 36 cazuri în 2010 (11%).

De remarcat că numărul adresărilor la Telefonul de Încredere a persoanelor ce suferă de **violență psihologică** s-a dublat în 2011 comparativ cu 2010. Acest fapt demonstrează o dată în plus impactul campaniilor de sensibilizare, în special faza a II-a, menită să sensibilizeze populația despre spectrul mult mai larg de violență în familie ce nu trebuie tolerată.

Astfel, dacă în faza I a campaniei beneficiara acuza, în principal, violența fizică, în faza II-a a campaniei (a se vedea ambele spoturi pe www.lastrada.md) femeia este cea care conștientizează anormalitatea și intoleranța la insulte, intimidări, injurii, strigăte, neglijență, gelozie exagerată, șantaj emoțional cu implicarea copiilor, amenințări cu moartea. Au fost înregistrate și cazuri singulare, cu manifestări speciale de violență

psihologică: alungată de propriul fiu din propria casă; hărțuirea psihologică la telefon, amenințată cu moartea dacă-și formează altă familie; torturată de către fiul său, încuiată în casă; soțul scrie nefondat plângeri la poliție, procuratura generală; agresorul alungă din casă soția și copiii minori.

- **Violență combinată (psihologică, fizică, economică) – 9 cazuri** în 2011, ceea ce constituie **2%**, comparativ cu **34 cazuri** în 2010 (**10%**).

În 2011 tipul de violență combinată – **fizică, psihologică, economică** – a fost identificată în **9 cazuri**, comparativ cu **34 cazuri** în 2010. De obicei, este vorba de un control exagerat al cheltuielilor. Astfel, în patru dintre aceste cazuri victimele nu lucrează (două dintre acestea aflându-se în concediu de maternitate). Soțul este cel care întreține familia și verifică toate cheltuielile. De regulă, acestea nu au surse de existență și nu au unde pleca.

În două cazuri, deși ambii nu lucrează, veniturile mici ocazionale pe care le obțin sunt strict monitorizate. Mai mult, agresorul acuză victima că nu reușește să-și găsească un serviciu pentru că „el vrea să mănânce”, fără a depune, personal, careva eforturi în vederea întreținerii familiei. În alte două cazuri soția este casnică. Soțul fiind angajat ocazional peste hotare, își supune femeia „șantajului economic”.

Într-un *caz singular*, deși are deja doi copii și fiind însărcinată în luna a șasea, victima este cea care întreține familia. Pe lângă faptul că nu lucrează, soțul controlează fiecare bănuț, arătându-și, totodată, nemulțumirea că soția a reușit să obțină o profesie. El și-a dorit o femeie supusă, sclavă, „obiect sexual” și menajeră în casă.

- **Violență combinată (psihologică, fizică, sexuală) – 13 cazuri** în 2011, ceea ce constituie **2%**, comparativ cu **12 cazuri** în 2010 (**4%**).

Un număr aproape egal de sunete pentru ambii ani reflectă violența **fizică, psihologică, sexuală**: **13 cazuri** în 2011, comparativ cu **12 cazuri** în 2010.

Astfel, în **9** dintre acestea, bătăile sunt însoțite de violuri maritale. Pe lângă faptul că partenerele sunt supuse abuzului fizic, acestea sunt impuse să întrețină relații sexuale, în unul din cazuri, chiar în prezența copiilor. Frica și rușinea le împiedică pe aceste femei să vorbească despre aceste lucruri, iar în singurul caz în care femeia a apelat la ajutorul poliției, i s-a replicat „că-i nebună”.

În **unul din cazuri** soțul revenit de peste hotare manifestă abateri în comportamentul sexual, interes exagerat pentru sex – vizionează filme porno în timpul când soția și fiul sunt acasă. Își hărțuiește sexual soția de 61 de ani prin aluzii sexuale permanente și o impune să întrețină relații sexuale cu caracter pervers (traduce în practică ceea ce vede în filmele porno).

În alte cazuri, singulare, abuzul sexual ce însoțește abuzul fizic se manifestă prin impunerea de a avorta, propunere de a întreține relații sexuale contra plată cu fiica și etalarea organelor genitale, prin traducerea, în practică, a comportamentelor sexuale perverse din filme porno, prin amenințări că va posta informații cu caracter indecent (foto, video) pe site-uri de socializare.

- **Violență psihologică, însoțită de economică – 24 cazuri** în 2011 (**5%**), comparativ cu **13 cazuri** în 2010 (**4%**).

În 2011, tipul de violență **psihologică, însoțită de cea economică**, a fost identificat în **24 cazuri**, comparativ cu **13 cazuri** în 2010. De obicei, aceste cazuri vizează lipsa accesului la veniturile comune sau chiar la veniturile proprii ale victimei sau la alte resurse importante: hrană, medicamente, educație sau serviciu.

- **Violență psihologică, însoțită de sexuală – 15 cazuri** în 2011 (**3%**), comparativ cu **3 cazuri** identificate în 2010 (**1%**).

Tipul de violență **psihologică, însoțită de sexuală**, a fost identificată în 2011 în **15 cazuri**, comparativ cu **3** în 2010. Aceste cazuri reflectă astfel de comportamente sexuale ca viol marital (**8 cazuri**), impunerea la

perversiuni sexuale (4 cazuri), impunerea de a întreține relații sexuale sau de a se dezbrăca în fața copiilor (2 cazuri), precum și impunerea de a fi martor la relațiile sexuale ale partenerului cu amanta (1 caz).

Diversificarea mai pronunțată a formelor de manifestare a violenței în 2011, comparativ cu 2010, este o consecință a reacției publicului la apariția celui de-al doilea spot social „Nu e normal să credem că violența este o normă”.

2.2.2. Specificul violenței în familie cu implicarea minorilor

În anii raportați, atât la categoria **Altele**, cât și în cazurile de violență în familie sunt înregistrate cumulativ **1001 cazuri** în care copii au suferit de diverse forme de violență sau abuz față de copii, categorisite după cum se vede în tabelul 2.

Tabelul 2. Tipuri de violență în familie cu implicarea minorilor

	Tipuri de violență cu implicarea minorilor	2010		2011	
		Nr. de cazuri	%	Nr. de cazuri	%
1.	Violență în familie cu implicarea indirectă a minorilor (martor)	459	83	335	72
2.	Violență în familie cu implicarea directă a minorilor (victimă)	61	10	83	18
3.	Violență în familie exclusiv față de minori	5	1,3	12	2,5
4.	Incest	0		2	0,25
5.	Abuz sexual față de minori	2	0,5	4	0,75
6.	Exploatare sexuală comercială a minorului	2	0,5	2	1
7.	Abuz fizic față de minor în afara familiei	1	0,3	3	1
8.	Încălcarea drepturilor minorului în instituții	2	0,5	2	1
9.	Conflict părinte-minor	8	2,5	9	2
10.	Încălcarea drepturilor minorului în cadrul familiei	3	1,3	6	1,5
	Total	543	100	458	100
	Total 2010-2011	1001			

a. Cazuri de violență în familie cu implicarea minorilor

În perioada analizată în **520 de cazuri** de violență în familie față de femei (2011) și respectiv **418 cazuri** (2010) a fost menționată și implicarea minorilor. În realitate numărul unor astfel de cazuri este cu mult mai mare.

- **Copiii, martori ai violenței în familie.** Din cele **784 de cazuri** de violență fizică în familie, în **43% (335 de cazuri) copiii sunt menționați ca fiind martori ai violenței.** Numărul

este simțitor mai mic față de 2010, când acesta estima **459 cazuri**.

- **Copiii, victime ale violenței în familie.** În **30%** din cele **784 de cazuri, copiii sunt subiecți direcți ai violenței**, ceea ce reflectă **83 de cazuri**, număr considerabil mai mare în comparație cu 2010, când s-au înregistrat **61 de cazuri (10%)**. Pentru 2011, în **51 de cazuri** pe lângă parteneră, **abuzului fizic** sunt supuși și copii minori din familie.

Odată cu creșterea numărului de apeluri ale victimelor ce suferă de violență fizică, s-a mărit și numărul adresărilor pe cazuri de violență psihologică (23 de cazuri, comparativ cu 16 în 2010). Este de menționat faptul că în **6 cazuri** copii minori servesc drept instrument pentru agresor de a-și impune controlul și puterea asupra partenerii de viață. În alte cazuri violența psihologică se manifestă prin insulte/intimidări (**13 cazuri**) sau interzicerea de a locui cu celălalt părinte, privarea de anumite activități (**4 cazuri**), benefice creșterii și dezvoltării copilului. Și toate acestea doar cu scopul de a-și impune autoritatea în fața minorului.

În urma analizei cazurilor nu s-au înregistrat diferențe semnificative privind **abuzul sexual**: în **5 cazuri** tatăl biologic manifestă un comportament sexual față de copilul minor – propune fiicei de 12 ani să întrețină cu el relații sexuale contra plată (**1 caz**), umblă prin fața copiilor, etalând organele genitale (**1 caz**), dezbracă copilul în public, manifestă interes față de organele lui genitale, provocând copilului un disconfort psihologic (**1 caz**), tentativă de incest (**2 cazuri**). Apare însă un nou tip de violență orientată spre copil – cea **economică**. Au fost identificate **4 cazuri** de violență economică, manifestată prin refuzul categoric de a oferi minimum de resurse financiare pentru întreținerea elementară a minorului.

Scăderea numărului de apeluri în 2011 în care minorii sunt implicați ca martori ai violenței, pe de o parte, și creșterea numărului de copii

menționați ca victime directe, pe de altă parte, la prima vedere este explicată, paradoxal, prin următoarele:

1. **În 2011 a crescut numărul persoanelor-victime fără copii sau cu copii maturi.**
2. **Campaniile de promovare și sensibilizare ale Centrului Internațional „La Strada”, dar și ale altor organizații din țară, menite să sensibilizeze și să facă mai proactivi oamenii în cazurile de încălcare a drepturilor minorilor, a avut un impact semnificativ și asupra beneficiarelor Telefonului de Încredere. Astfel, dacă în anii precedenți majoritatea victimelor vorbeau despre relația de cuplu, consultantul fiind cel ce solicita informația și despre copil, în 2011 apelantul singur inițiază reflectarea relației agresor-minor. Fenomenul este perceput în toată complexitatea sa, fiind menționate mai multe forme de abuz, comparativ cu 2010.**

b. Abuz în familie exclusiv față de copii

În 2011 s-a majorat și numărul cazurilor în care abuzul este orientat exclusiv sau preponderent asupra minorului, constituind 12 cazuri de violență (comparativ cu 5 cazuri în 2010.).

În **5 cazuri** minorii înșiși sunt cei care apelează, cerând ajutor. În primul caz, minorul a fugit de acasă din cauza violențelor și consumului de alcool al tatălui. În al doilea caz, minora a fugit de acasă, fiindcă este impusă să se convertească la religia musulmană, fiind amenințată și ea, și frații ei cu moartea. În alt caz violența fizică din partea fratelui mai mare este însoțită de tentativă de incest.

Au mai fost înregistrate și **2 cazuri** în care minora telefonând solicită orientare cum să rupă relația cu iubitul său care aplică violență fizică și sexuală. În alte 7 apeluri înregistrate (din partea tatălui, membrilor familiei extinse și vecinilor) a fost sesizată neglijența ambilor părinți față de copiii lor minori (**2 cazuri**), precum și a mamelor solitare (**3 cazuri**), a tatălui vitreg (**1 caz**).

În alt caz, din cauza abuzului de alcool, respectiv imaturității ca părinte, este sesizat abuzul fizic cu scopul de a-i interzice fiicei convertirea la altă religie.

c. Abuz sexual față de minori

În 2011 a crescut numărul adresărilor pe cazuri de abuz sexual față de minori (**6 cazuri comparativ cu 2 cazuri în 2010**). Posibil că se datorează impactului spotului video al Centrului Internațional „La Strada” referitor la fenomenul exploatării sexuale comerciale a copiilor (fenomene tangente). Derularea paralelă a campaniei de promovare a ambelor servicii telefonice ale Centrului Internațional „La Strada” (Telefonul de Încredere pentru femei și Linia Fierbinte) a generat majorarea acestui tip de apeluri. În total, 4 fete și 2 băieți cu vârste cuprinse între de 5 - 18 ani sunt victimele abuzului sexual din partea consătenilor (4 cazuri), a unchiului și a tatălui (câte un caz).

Într-unul dintre cazuri, o minoră de 16 ani a fost supusă abuzului sexual de către minori de 15 ani. În alt caz, abuzului este supusă atât minora, cât și mama acesteia (sub efectul medicamentelor). În al treilea caz, un minor de 13 ani a fost violat de 2 consăteni (soț și soție).

În alte două cazuri polițistul de sector solicită consultații în vederea asistenței cât mai eficiente în cazul de viol a unei minore de 5 ani, iar mama unui minor de 14 ani, violat de unchiul său, solicită informații și orientare. A fost înregistrat de asemenea un apel prin care CNPAC solicită intervenția Centrului Internațional „La Strada” într-un caz de relații de incest dintre tata și fiica de 18 ani.

d. Exploatarea sexuală comercială a copilului

La fel ca și în 2010, în anul raportat s-au înregistrat **2 cazuri** ce reflectă fenomenul exploatării sexuale comerciale a copiilor. Dacă în 2010 cazurile au fost raportate de părinți (*tata știa că mama exploatează în scopuri comerciale propriul fiu – 1 caz; mama acuză că recent, fiul ei, cunoscând un italian, a dispărut de acasă – 1 caz*), în 2011 asemenea cazuri sunt raportate de un reprezentant al unui ONG și de un vecin.

În primul caz un reprezentant al CNPAC întreabă dacă Centrul Internațional „La Strada” a preluat cazul în care mama își impunea fiica minora să se prostitueze pentru suma de o sută de lei. Al doilea caz un vecin sesizează un posibil caz de exploatare sexuală comercială a băieților minori de către o persoană care a cumpărat în localitatea lor pământ.

e. Conflict părinte-adolescent minor

În 2011 s-a păstrat aceeași raportare a cazurilor de conflict părinte-minor – **2%** din totalul cazurilor cu implicare a minorilor (**8 cazuri** în 2010, comparativ cu **9 cazuri** în 2011). În asemenea situații părinții sau bunicii solicită consultații psihologice în scopul ameliorării relației cu copilul, aplicând strategii comportamentale în vederea parcurgerii crizei adolescente (manifestată prin negație, fugă de acasă, dorința de a păstra o relație neacceptată de părinți, consum demonstrativ de alcool/nicotină).

f. Încălcarea drepturilor minorului în instituții

În cei doi ani raportați au fost sesizate câte **2 cazuri** de incidente cu violență în instituțiile de învățământ, în care educatoarea (în 2011) și profesorul (respectiv în 2010) au lovit un copil.

g. Încălcarea drepturilor minorului în cadrul familiei

Dacă cele **3 cazuri** de încălcare a drepturilor minorilor în 2010 se refereau mai mult la aspecte juridice (pensie alimentară, regimul de vizite), în 2011 cele **6 cazuri** din această categorie se referă mai mult la aspectul emoțional al relațiilor părinte-copil. Ele nu pot fi calificate ca violențe, dar pot ușor evolua în violență în familie, dacă vor înregistra continuitate și consistență: după divorț părintele încalcă regimul de vizite al copilului (*1 caz*), tatăl nu este de acord cu hotărârea judecătorească de a oferi custodia copilului mamei din cauza comportamentului ei indecent (*1 caz*), mama a plasat copilul într-un centru și deși termenul a expirat, nu vine să-l ia (*1 caz*), mama nu are grijă de copil din cauza lipsurilor financiare (*1 caz*), rudele apropiate acuză părinții de iresponsabilitate și imaturitate în creșterea copiilor (*2 cazuri*).

h. Abuz fizic, psihologic, economic față de minor în afara familiei

În 2011 s-a înregistrat și un număr nesemnificativ de apeluri ce reflectă abuz fizic în afara familiei – în **3 cazuri** copii minori au fost supuși abuzului fizic din motiv că victimele, anterior, au fost ele însele agresorii semenilor lor.

Analizate pe categorii separate, cazurile care denotă încălcarea drepturilor minorilor au înregistrat o ușoară creștere. Acest fapt se datorează atât existenței Telefonului de Încredere, acesta fiind perceput drept un serviciu eficient de asistență a cazurilor de violență, cât și a eforturilor considerabile ale Centrului Internațional „La Strada” din 2011 de a promova existența, dar și necesitatea iminentă de apărare a minorilor prin seminare și traininguri de instruire a grupurilor profesionale, prin asistarea cu succes a cazurilor, derularea spotului publicitar privind serviciile Liniei Fierbinți în domeniul exploatării sexuale comerciale a copiilor, fenomen asociat abuzului față de minori.

III. Asistența solicitată la Telefonul de Încredere pentru femei

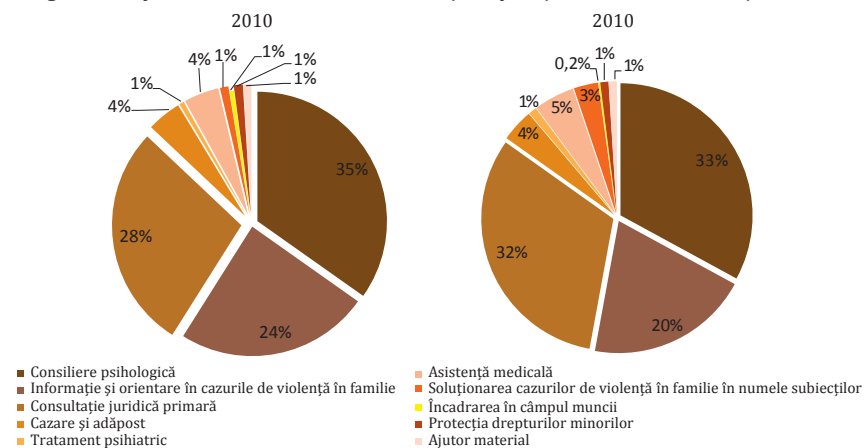
3.1. Tipurile de asistență

Dacă ne referim la asistența solicitată în perioada de referință, pe parcursul celor două faze a campaniei sociale privind modul de viață non-violent, necesitățile celor care ne-au contactat au rămas aceleași, cu mici diferențe de procentaj, dar care nu au influențat tendințele generale (vezi figura 18). Astfel, în 2011, pe primele trei locuri se situează:

- consilierea psihologică – 33 la sută (552 cazuri);
- consultația juridică primară – 32 la sută (536 cazuri);
- informarea și orientarea în cazurile de violență în familie – 20 la sută (336 cazuri).

Acestea sunt urmate de tratament de dezalcoolizare (85 de cazuri), cazare și adăpost temporar (68 de cazuri), solicitare de a soluționa cazurile de violență în familie în numele subiecților, fără implicarea lor directă (42 de cazuri), protecția drepturilor minorilor (20 de cazuri), ajutor material (10 cazuri), tratament psihiatric (9 cazuri) și încadrare în câmpul muncii (8 cazuri).

Figura 18. Repartizarea sunetelor conform necesităților apelanților în cazurile de violență în familie

Consiliere psihologică

Deși nevoia asistenței psihologice este conștientizată de puține dintre beneficiarele Telefonului de Încredere, ceea ce solicită ele ține tocmai de acest aspect. Ca formă de intervenție psihologică, actul de consiliere psihologică se adresează anume persoanelor aflate într-o situație de impas în a soluționa situații familiale de criză.

Pornind de la această necesitate, consultanții Telefonului de Încredere s-au axat, în primul rând, pe dezvoltarea unor abilități practice sau personale, stimularea autocunoașterii, scopul principal fiind clarificarea situației și identificarea instrumentelor utile pentru depășirea crizei. Astfel, printre problemele psihologice identificate la beneficiarele Telefonului de Încredere putem menționa: relații tensionate cu unul din membrii familiei – soț, soție, familia extinsă; conflicte părinți-copii; stare de stres post-traumatic; stres după divorț; situații de adulter a unuia dintre soți; imposibilitatea de a face o alegere în situații dificile; suicid, depresii, singurătate, frică etc.

Informare și orientare în cazurile de violență în familie

În **20 la sută** dintre cazuri, persoanele care s-au adresat la Telefonul de Încredere au solicitat informații privind pașii concreți care trebuie urmați atunci când se produce un act violent – ce trebuie să facă, cum să oprească violența, care sunt structurile competente cărora să se adreseze sau unde ar putea să facă o expertiză medico-legală etc. De obicei, o astfel de orientare este solicitată de membrii comunității care au nevoie de un algoritm al intervenției pentru ei, în calitate de membri ai familiei extinse, sau de informații exacte pentru victime, cu scopul de a le putea ghida acțiunile.

Consultație juridică primară

Alături de consilierea psihologică în cazuri de violență în familie, **consultația juridică primară** a victimelor constituie una din cele mai solicitate tipuri de asistență. În foarte multe cazuri, victimele, având

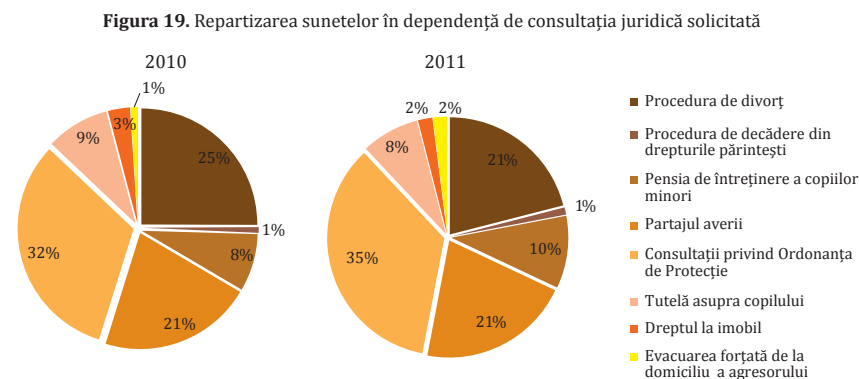
3.1. Tipurile de asistență

III. Asistența solicitată la Telefonul de Încredere pentru femei

o cultură juridică redusă, sunt manipulate de către agresori, familia extinsă, capătă un comportament victim foarte pronunțat, așa încât atunci când se adresează organelor de drept, de multe ori nu sunt luate în serios sau sunt considerate de către reprezentanții organelor de drept ca persoane ce nu știu ce vor. („*Ei azi ce ceartă, iar mâine tot ea îl iartă și se împacă*”) Astfel, unii agresori, folosindu-se de necunoașterea prevederilor legale și de frica victimei, o amenință că în caz de divorț **îi va lua copilul**, că va lăsa victima **fără avere** sau casă, deși, în numeroase cazuri, EL este cel care nu are nici un drept asupra imobilului, victima violenței în familie intrând în posesia acestuia prin moștenirea averii părinților.

Cât despre **APL**, reprezentanții **organelor de drept** fie că le spun să meargă acasă și să accepte situația, fie că le sperie că vor avea de suferit copii în viitor dacă vor depune plângere, fie că le vor da amenzi ambilor parteneri, fie că avertizează victima despre costurile înalte pentru procedura de divorț și/sau partajul averii.

Cele mai multe informații au fost acordate la subiectul obținerea ordonanței de protecție – **35%**, fiind urmat, în mod egal, de procedura de divorț și partajul averii – **21%** fiecare, pensia de întreținere a copiilor minori – **10%**, tutelă asupra copiilor – **8%**), dreptul la proprietate și procedura de stabilire a domiciliului minorului – câte **2%** și procedura de decădere din drepturile părintești – **1%** (vezi figura 19).

Ordonanța de protecție

Deși Republica Moldova are o lege (Legea nr. 45-XVI din 1 martie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie), se atestă încă lacune la capitolul implementare. Astfel, în perioada raportată, consultanții Telefonului de Încredere au oferit pentru **35 la sută** din victime informații despre legea respectivă și mecanismele ei de implementare, fiind vorba, în speță, de procedura emiterii Ordonanței de protecție.

De remarcat că în **9 cazuri** victimele violenței în familie aveau deja **emise ordonanțe de protecție (OP)** pe un termen de 90 de zile, iar în **2 cazuri** acestea urmau să fie emise. În context, din cele **9 cazuri** în care au fost emise ordonanțe de protecție:

- în **6 cazuri** OP nu se respectă, dintre care în **3 cazuri** agresorul deseori a încălcat OP, intrând în casa victimei și maltratând-o fizic; în **2 cazuri** agresorul nu a părăsit locuința victimei, polițistul refuzând să-l expulzeze din casă și **într-un caz** victima nu a fost anunțată despre emiterea OP;
- în **1 caz** violența a revenit după expirarea OP, ea nefiind prelungită;
- în **1 caz** OP a fost atacată în instanța superioară de către avocatul agresorului, fiind invocate motive procedurale; contestarea a fost respinsă.

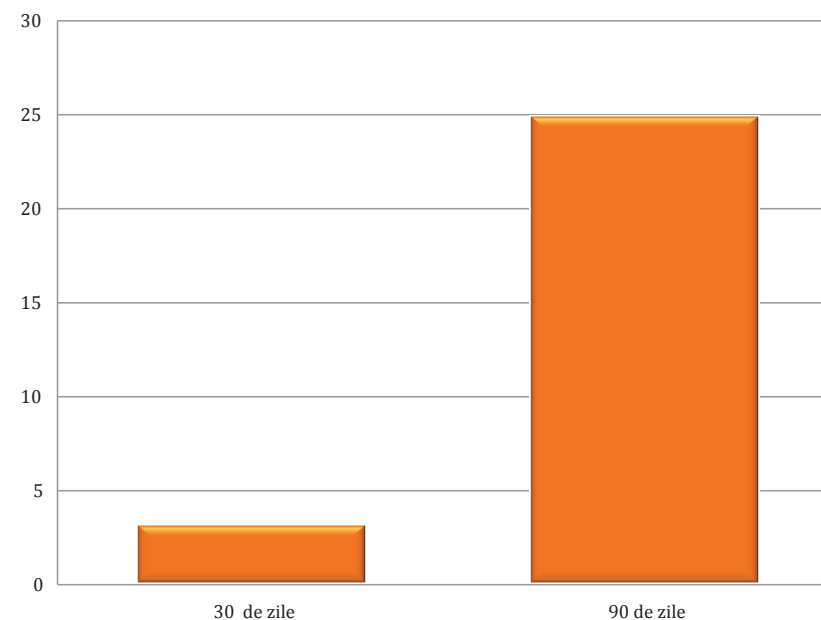
Totodată, începând cu cea de-a doua fază a campaniei, în scopul eficientizării asistenței oferite victimelor violenței în familie, dar și având în vedere dificultățile întâmpinate de abonați atunci când solicită organelor de drept să le apere drepturile în baza Legii nr. 45, Telefonul de Încredere și-a extins mandatul în sensul oferirii serviciului de reprezentare în instanța de judecată pe cazurile de violență. Astfel **41 de beneficiare** au fost referite avocatei Doina Ioana Străisteanu în vederea acordării asistenței juridice. În continuare vom analiza principalele cazuri ce reflectă provocările în domeniul acordării asistenței juridice.

3.1. Tipurile de asistență

III. Asistența solicitată la Telefonul de Încredere pentru femei

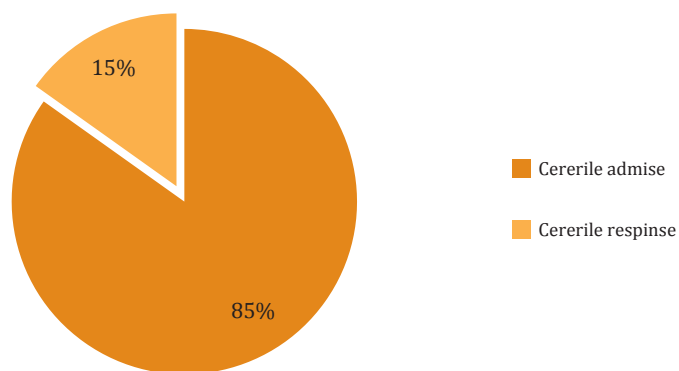
De precizat însă mai întâi că, potrivit Legii cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, ordonanța de protecție se emite pe un termen de până la 3 luni. Ea poate fi retrasă odată cu dispariția pericolului ce a condiționat această măsură de protecție sau prelungită în cazul unei cereri repetate ori nerespectării condițiilor stipulate în ordonanța de protecție. Analiza cazurilor de aplicare a ordonanței de protecție ne arată că instanțele au aplicat măsura respectivă pe un termen de 30 și de 90 de zile, ultima prevalând în mod evident (vezi figura 20).

Figura 20. Perioada de aplicare a ordonanțelor de protecție

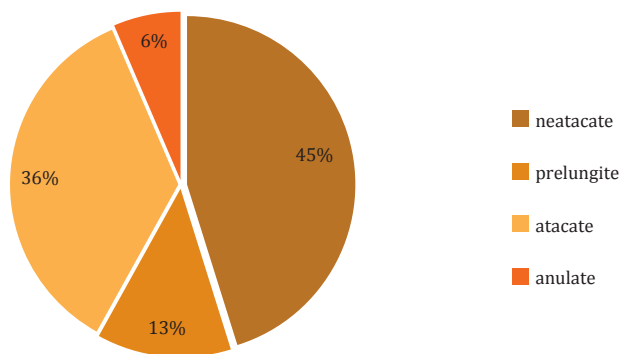
Pe parcursul anului 2011 (ne vom referi doar la 2011, deoarece în 2010 Centrul Internațional „La Strada” nu a oferit acest serviciu beneficiarilor Telefonului de Încredere), serviciile avocatei au fost oferite în **32** de cazuri. Pe aceste cazuri au fost depuse **33** cereri de emiterie a OP, dintre care **28** de cereri (**85%**) au fost admise și **5** cereri (**15%**) au fost respinse (vezi figura 21).

Figura 21. Cererile depuse pentru eliberarea ordonanțelor de protecție

În **4 cazuri** OP au fost prelungite, în **11 cazuri** au fost atacate de agresor și **2 OP** au fost anulate (vezi figura 22).

Figura 22. Ordonanțele de protecție

Motivele respingerii cererilor de emitere a OP au fost: **1** – victima s-a emoționat în fața instanței de judecată și nu a susținut poziția avocatei, care proba acțiunile de violență fizică și verbală din partea agresorului; **1 caz** – instanța a decis că este un conflict familial și nu violență în familie (motivul refuzului fiind casa în care locuiește victima și copii sunt procurate de agresor înainte de căsătorie, astfel nu-l poate priva de dreptul la proprietate), **1 caz** – instanța de judecată a refuzat cererea fără a discuta cu victima (la ședință a fost invitat doar agresorul); **1 caz**

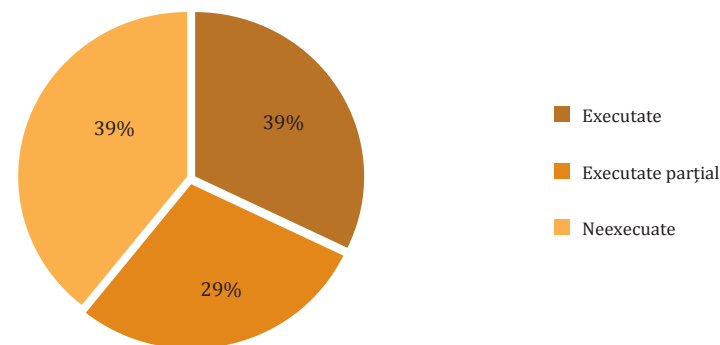
3.1. Tipurile de asistență

III. Asistența solicitată la Telefonul de Încredere pentru femei

– victima a refuzat cererea depusă în numele ei de avocat și a solicitat să fie doar preîntâmpinat agresorul și în **1 caz** instanța de judecată nu a constatat violență în familie.

Deși în baza cererilor depuse pentru eliberarea ordonanțelor de protecție 85% au fost admise, executarea ordonanțelor de protecție mai rămâne a fi o problemă (vezi figura 23).

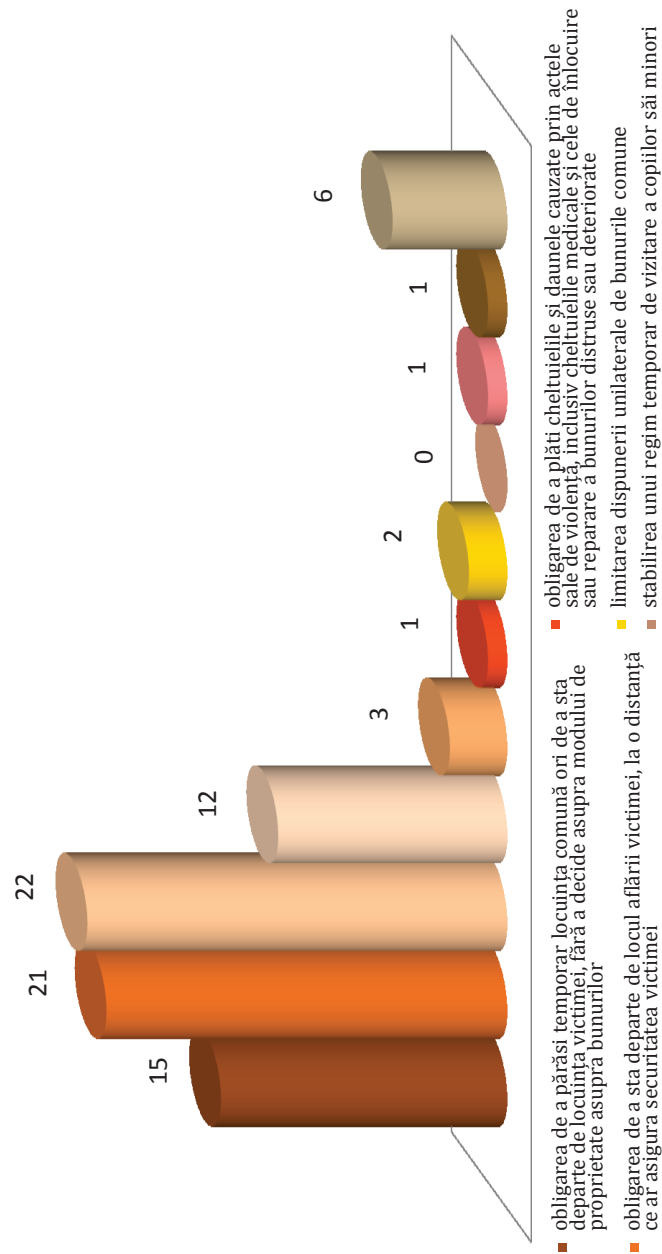
Figura 23. Executarea ordonanțelor de protecție

În ceea ce privește măsurile de protecție, instituite de instanța de judecată pentru victimele violenței în familie, cele mai frecvente au fost: obligarea de a nu contacta victima, copiii acesteia și alte persoane dependente de ea; obligarea agresorului de a sta departe de locul aflării victimei, la o distanță ce ar asigura securitatea acesteia; obligarea agresorului de a părăsi temporar locuința comună ori de a sta departe de locuința victimei, fără a decide asupra modului de proprietate asupra bunurilor; obligarea agresorului de a merge la un program special de tratament sau de consiliere; interzicerea agresorului de a vizita locul de muncă și de trai al victimei ș.a. (vezi figura 24).

În activitatea sa avocata s-a confruntat de mai multe ori cu problema neexecutării OP pentru beneficiarele Centrului Internațional „La Strada”. La dificultățile implementării Legii nr. 45-XVI din 1 martie

Figura 24. Măsurile de protecție instituite de instanțele din Republica Moldova în anul 2011

2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie ne vom referi mai detaliat în capitolul următor (IV).

3.2. Medieri active realizate de consultanții Telefonului de Încredere

Ținând cont de particularitățile psihologice ale victimelor violenței în familie, când de multe ori nu le ajunge curajul să meargă la prestatorii de servicii, am decis ca această necesitate de mediere a comunicării (a primului contact) între victimă și prestatorii de servicii să o facă consultanții Telefonului de Încredere pentru femei. Astfel, dacă în 2010 au fost realizate 21 de referiri active (4 către centre de plasament, 9 către Direcția de Asistență Socială, 2 către APL, 2 către Promolex, 1 către Avocații Publici, 1 către comisariatul de poliție, 3 către ONG-uri specializate), în 2011 consultanții Telefonului de Încredere au efectuat **82 de medieri active** pentru a facilita soluționarea a **42** de cazuri de violență în familie, după cum urmează:

- în 14 cazuri a fost facilitată plasarea victimei în Centre specializate de plasament, prin contactarea centrelor și expedierea demersurilor corespunzătoare (în special este vorba de Centrul de Asistență și Protecție a victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane din Chișinău și Centrul Refugiu „Casa Mărioarei”);
- în 12 cazuri au fost întocmite și expediate faxograme la Direcția de Asistență Socială din regiuni pentru a interveni în cazuri de abuz față de minori;
- în 14 cazuri a fost contactată APL pentru a interveni în cazuri de violență în familie;
- în 2 cazuri au fost contactate comisariatele de poliție raionale pentru a interveni în situații de criză, din motiv că polițiștii de sector din sat nu sunt disponibili sau nu doresc să intervină.

Astfel, dacă în 2010 referirile în majoritatea cazurilor se prezentau mai mult ca niște sesizări a cazurilor de violență în familie sau beneficiarei i se comunica numărul de telefon unde ar putea să se adreseze pentru a-și soluționa problema, în 2011 pentru toate cazurile referite au fost contactate direct instituțiile sau centrele

specializate și cazurile au fost monitorizate până la soluționarea acestora sau atâta timp cât beneficiarele solicitau intervenția noastră. În soluționarea cazurilor au fost implicate/atrase mai multe grupuri profesionale.

IV. Dificultăți întâmpinate de beneficiarele Telefonului de Încredere pentru femei

Dacă într-unul din capitolele anterioare ne-am referit la stereotipurile invocate de victimele violenței în familie, precizând cauzele care le determină pe acestea să nu apeleze la ajutor, în continuare vom examina dificultățile pe care le invocă beneficiarele în încercarea de a soluționa situațiile de violență în familie. Astfel, deși legea prevede responsabilități clare pentru mai multe grupuri profesionale, cum ar fi reprezentanții organelor de drept, serviciile sociale, serviciile medicale, APL, la Telefonul de Încredere pentru femei au fost înregistrate apeluri care reflectă dificultățile întâmpinate în comunicarea cu structurile abilitate. La o analiză minuțioasă a acestor dificultăți, putem constata că de cele mai dese ori beneficiarele Telefonului de Încredere rămân **nemulțumite de intervenția poliției**, în special când „măsura de protecție” se reduce la o **muștrare sau amendă** aplicată agresorului. Același lucru îl confirmă și avocata Doina Ioana Străisteanu în cazurile în care a acordat asistență juridică.

4.1 Intervențiile colaboratorilor de poliție

Din toate grupurile profesionale împuternicite cu funcții de prevenire și combatere a violenței în familie, cei mai puțin pregătiți să intervină în aceste cazuri par a fi colaboratorii de poliție. Aceștia deseori nu știu cum să facă față amenințărilor și plângerilor din partea agresorilor familiali, care pretind încălcarea inviolabilității domiciliului, prezumției nevinovăției, dreptului de proprietate. Nici organele de conducere ale poliției nu denotă o poziție legală comună și deseori aplică colaboratorilor poliției sancțiuni disciplinare sub formă de avertisment sau reducerea salariului în temeiul unor astfel de plângeri ale agresorilor. Acest lucru conduce la inacțiunea polițistului de sector în a curma violența în familie față de femeia și/sau copilul din familie. Totodată, suntem nevoiți să constatăm că în fiecare caz, fără excepții, colaboratorii de poliție au comunicat agresorului familial cu întârziere

despre aplicarea ordonanței de protecție și obligațiile impuse acestuia.

Executarea măsurilor de protecție prescrise prin ordonanța de protecție a fost lăsată pe umerii victimelor violenței în familie. În mai multe cazuri colaboratorii de poliție s-au exonerat de această răspundere contrar prevederilor Legii nr. 45, dar și a prevederilor speciale din Codurile de procedură civilă și procedură penală, care prevăd expres că executarea ordonanțelor este asigurată de poliție. În fiecare al treilea caz au urmat apeluri la 902 din partea victimei, având deja eliberată ordonanța de protecție. Nu de puține ori răspunsul poliției a fost negativ și secundat de amenințări la adresa victimei – să nu mai apeleze și să-și rezolve singură problema. Cele mai frecvente argumente invocate de poliție sunt de genul „*Nu pot sta toată ziua între voi, am lucruri mai importante de făcut*” sau „*Când o să te bată atunci să suni*”. Asemenea atitudini din partea poliției descurajează și revictimizează femeile care apelează după ajutor, în speranța de a opri violența asupra lor. Poliția nu are un formular de chestionare a victimelor violenței în familie pentru evaluarea riscurilor, limitându-se la primirea unei plângeri scrise de la victimele adulte.

Nemulțumirile victimelor vin de la faptul că de cele mai multe ori apelantele au fost nevoite să achite amenzile, deși, potrivit legii, nu trebuie să facă acest lucru. De regulă, chiar polițiștii sunt cei care le sperie, în cazul în care acestea nu vor fi achitate de agresor, ele au obligația să le plătească. Au fost înregistrate cazuri când polițistul le-a aplicat amendă ambilor parteneri, iar într-un caz singular victima a fost amenințată că i se va aplica o amendă de 4000 de lei pentru apel fals. Iată de ce multe dintre victime preferă să-și retragă cererea sau să nu o depună deloc, decât să plătească amendă. Mai mult, în două cazuri singulare, polițiștii de sector impuneau victimele să aducă, în contul amenzilor stabilite agresorului, bunuri materiale din casă. De regulă, după asemenea sancțiuni, comportamentul soțului nu se modifică, acesta devenind și mai violent.

Există și cazuri în care polițiștii **nu sunt de găsit sau refuză să intervină** la solicitările beneficiarelor, motivând că nu au ce să le facă. Atunci când refuză să înregistreze plângerile, motivează că este o chestiune privată de familie, că lipsesc leziunile corporale grave, că victima minte sau că are alte activități mai importante. Într-un caz singular polițistul i-a spus direct că „până n-o omoară, nu are ce-i face agresorului”. Pe de o parte, colaboratorii organelor de drept sunt precauți să nu încalce drepturile agresorilor, afirmând că „nu au dreptul să-l scoată din casă fără acceptul lui”, „n-au dreptul să-l impună”, iar pe de altă parte, victimele sunt învinuite că anume ele sunt cele care provoacă violența, că au „numit agresorul cu cuvinte urâte”. În același timp, în trei cazuri organele de drept au refuzat să intervină din cauza dereglărilor psihice ale agresorilor. În schimb, într-un alt caz, deși victima avea urme evidente de bătaie pe corp (vecinii fiind cei care au chemat poliția), agresorul a declarat că ea „singură” și-a produs aceste leziuni, și victima a fost dusă la spitalul de psihiatrie.

Sunt numeroase cazurile când victimele, fiind proprietare unice al imobilului în care locuiește familia (de obicei, bun obținut prin moștenire de la părinți), organele de drept refuză să expulzeze forțat din casă agresorul, care nu are niciun drept de proprietate sau viză de reședință. Situații de refuz au fost înregistrate și în cazuri în care a avut loc, oficial, partajul averii.

În același context, multe intervenții sunt tardive sau nu se produc deloc, un motiv răspândit al neintervenirii fiind **relațiile de rudenie sau prietenie ale agresorului cu polițistul**. Deseori, victimele ne relatează că sunt înjosite sau ironizate de polițist. Într-un caz, e drept, unic, polițistul a rupt cererea victimei chiar în prezența ei, ea fiind dusă cu forța la comisariat și bătută. Într-un alt caz, polițistul i-a „reproșat” agresorului că „nu a bătut-o suficient de tare dacă a reușit să ajungă la poliție”, iar în cel de-al treilea caz, polițistul i-a luat certificatul de la medicul legist și a refuzat să-l întoarcă, negând, ulterior, existența acestuia.

O altă categorie de cazuri sunt cele în care **polițistul de sector nu constituie o autoritate pentru agresor**, fie că este prea tânăr și neexperimentat, fie că el însuși a devenit victima agresorului. Drept confirmare este cazul, de asemenea unic, în care agresorul i-a tăiat cu lama obrazul polițistului în încercarea acestuia de a-l liniști, iar într-altul agresorul își agresa fizic soția chiar în prezența polițistului de sector, acesta neavând puterea să intervină. Într-un al treilea caz, polițistul de sector a sunat avocata să-i explice că nu poate executa OP pentru că agresorul îl fugărește cu toporul. (În urma plângerii depuse la Ministerul Afacerilor Interne agresorul a fost evacuat din casă de trupele speciale ale MAI).

4.2 Aplicarea legislației de către procurori

Și procurorii demonstrează un nivel diferit de aplicare a legislației penale în domeniu. În unele cazuri este intentat dosar penal privind violență în familie sub formă de violență psihologică, în alte cazuri dosarul penal se deschide doar dacă victima confirmă cel puțin prezența leziunilor corporale ușoare în rezultatul unui eventual atac asupra sa. În acest context, constatăm o neînțelegere endemică a faptului că violența în familie nu este o acțiune de o singură dată, ci un șir de acțiuni sistematice și intenționate, că de fapt comportamentul agresorului față de membrii familiei sale (dar nu și față de străini) se datorează exclusiv dorinței sale de a exercita control și a supune voinței sale victimele.

Procurorii ignoră de multe ori rapoartele medico-legale prezentate de victime, care atestă aplicarea violenței fizice, cel puțin, și cu alte ocazii, nu doar în ziua incidentului incriminat agresorului. Ei nu percep aplicarea practică a altor forme de violență în familie, cum este cea psihologică, economică, sexuală. Este îngrijorător de asemenea faptul că unii procurori, fiind sesizați sistematic de victime despre acțiunile agresive continue ale agresorului, nu consideră necesar să adreseze instanței cereri pentru eliberarea ordonanței de protecție și/sau aplicarea măsurilor de constrângere față de agresorul care încalcă

4.2 Aplicarea legislației de către procurori

IV. Dificultăți întâmpinate de beneficiarele Telefonului de Încredere pentru femei

prevederile ordonanței de protecție, după cum prevede procedura penală. Această lipsă a înțelegerii fenomenului violenței în familie a dus la o situație de-a dreptul ridicolă, când femeia bătută sistematic de soț timp de 2 ani a fost atrasă la răspundere penală pentru violență în familie asupra soțului, care a prezentat un raport medico-legal, având leziuni corporale ușoare obținute în perioada aplicării OP în favoarea femeii. Cu încălcarea prevederilor OP, agresorul din nou a atacat-o pe soția sa, care, în încercarea de a scăpa de sub mâinile lui, îl împingea cu mâinile și picioarele. La denunțul femeii despre violența sistematică în familie asupra sa, procuratura nu a reacționat, dar, primind copia raportului de examinare-medicală de la agresor, imediat a pornit urmărire penală împotriva femeii.

4.3 Aplicarea legislației de către judecători

Sunt dese cazurile când instanțele de judecată interpretează diferit termenul prescris de lege pentru examinarea cererii victimei de emiteră a ordonanței de protecție și emiteră acesteia. Conform Legii nr. 45, ordonanța se emite în 24 ore de la adresare. Completările aduse la Codul de procedură civilă și penală prevăd că în 24 ore instanța examinează cererea pentru emiteră ordonanței și decide acceptarea sau respingerea ei. Această frază este interpretată de judecători ca o obligație a lor doar de a decide admisibilitatea cererii, fără a emite însă și ordonanța. O astfel de interpretare generează târăgănări de examinare a cererii victimei de la 4-5 zile până la 3 săptămâni. Odată emisă, instanțele de judecată expediază ordonanțele de protecție la poliție și direcția asistență sociale prin poștă obișnuită în loc să o facă prin fax sau curier. Astfel, pe masa comisariatului de poliție din sector textul ordonanței ajunge între 1 - 1,5 săptămâni de la emiteră ei de către instanță. Tot cam atât timp durează expedierea ordonanței de la comisariat la sectorul de poliție conform domiciliului victimei, pentru a asigura că polițistul de sector va înștiința agresorul familial, contra semnătură, despre emiteră ordonanței de protecție. În total, de la examinarea cererii pentru emiteră ordonanței de protecție și până la aducerea acesteia la cunoștința agresorului familial, în cazul

când ordonanța este totuși emisă, se scurg de la 10 până la 30 de zile. De asemenea, instanțele folosesc adesea termeni necorespunzători, cum ar fi „dispută familială”, „conflict familial”, cu referire la violența în familie, fără să clarifice sensul termenilor utilizați, lăsând impresia că victima violenței în familie poartă o parte din răspundere pentru violența aplicată asupra sa.

Pe cazurile în care s-a acordat asistență juridică nu s-au observat sesizarea poliției de către vreo instituție educativă sau medicală privind violența în familie.

În majoritatea absolută a cazurilor se constată un nivel înalt de rezistență a autorităților de drept față de aplicarea legislației în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie, așa încât se ajunge chiar la negarea scopului ei de bază – asigurarea securității și bunăstării victimelor violenței în familie. La fiecare etapă a procesului de apărare ne-am confruntat cu diferite tipuri de rezistență, dar în esență rezumându-se la:

- neîncrederea în declarațiile victimelor;
- învinuiri directe aduse victimelor pentru că nu au rezolvat situația în privat;
- admiterea argumentelor că agresorul a fost provocat la violență;
- prevalența dreptului de proprietate și mila față de agresor, care nu va avea unde sta;
- încălcarea regulilor de citare a părților în proces la anularea ordonanței de protecție;
- punerea sarcinii probării violenței în familie pe umerii victimei în susținerea cererii pentru emiterea ordonanței și în demonstrarea încălcării acesteia.

Procedurile de examinare a cererilor pentru emiterea ordonanțelor de protecție și a denunțurilor pe faptul violenței în familie se desfășoară cu preconcepția că femeia minte privind violența în familie cu scopul de a dobândi casa de locuit și-l impune și pe copil să-și calomnieze tatăl.

În mai multe cazuri au fost documentate comportamente ofensatoare la adresa femeilor din partea asistenților sociali, colaboratorilor de poliție și a procurorilor. Cu diferite ocazii, aceștia au intimidat victimele ca să-și retragă plângerile și să se împace cu agresorii, au defăimat victimele, punând la îndoială integritatea psihică și morală a acestora, au bruscat victimele pentru a opri apelurile la 902 și noi plângeri. Unii judecători reproșează victimelor că ele ar fi vinovate de faptul că sunt bătute, deoarece au tolerat violența mai mult timp, pentru că sunt slabe sau pentru că s-au căsătorit cu străini, crezând că sunt mai buni. Unele victime angajate în câmpul muncii au trăit și ostilități din partea colectivului de muncă, în special din partea persoanelor din organele de conducere de gen feminin.

În ultimul timp se observă o tendință nouă, dar ilegală în activitatea instanțelor de judecată. La primirea cererilor pentru eliberarea ordonanțelor de protecție se organizează ședințe judiciare cu citarea agresorului și avocatului acestuia, deși ele nu sunt obligatorii conform regulilor de procedură. Într-un caz anume victima și avocata ei nu au fost citate la ședință pentru examinarea cererii ei pentru OP, pe când agresorul cu avocatul său au fost citați. Sesizarea Consiliului Superior al Magistraturii împotriva acțiunilor ilegale a judecătorului a rezultat într-un răspuns care confirmă că procedura citării părților la examinarea cererii pentru OP nu este obligatorie. Judecătorii ar trebuie să cunoască că este inoportună prezența agresorului și a victimei în aceeași ședință în care judecătorul cere victima să confirme în prezența agresorului că ea își susține cererea de evacuare temporară a lui din casă. Asemenea situație provoacă creșterea nivelului de anxietate și frică a victimei, pe care judecătorul nu întotdeauna o înțelege, și ca rezultat victima preferă să renunțe la cererea sa. Judecătorul așteaptă să audă „Da, susțin”, o declarație pe care nu fiecare victimă și-o poate asuma deschis în prezența agresorului.

Nu se constată vreo diferență în practica aplicării Legii nr. 45 în zona rurală și cea urbană. Aceleași erori la examinarea și emiterea

ordonanțelor de protecție, eșuarea executării ordonanțelor, neînceperea urmăririi penale pe faptul violenței în familie.

Aproape în fiecare caz consumul excesiv de alcool motivează comportamentul agresiv al agresorului față de membrii familiei. Instanțele de judecată nu întotdeauna satisfac cererea de a aplica măsura de protecție „obligarea de a urma un examen medical privind dependența de alcool”. Din 33 de cereri de acest gen a fost satisfăcută doar una. Executarea acesteia însă nu a fost asigurată de polițistul de sector care a explicat că nu poate obliga agresorul să treacă acest examen medical.

În nici unul dintre cazuri nu s-a constatat interacțiunea între structurile de stat după cum prevede cadrul legal. Dimpotrivă obișnuința de a face referire unul la altul sub pretextul lipsei de competență pare să devină o „normă”.

Referindu-ne la serviciile avocatei, trebuie să precizăm că în fiecare caz a fost oferită asistență juridică nu numai pentru obținerea ordonanței de protecție, ci și pentru desfacerea căsătoriei, încasarea pensiei de întreținere pentru minori, decăderea din drepturile părintești, partajul averii, pornirea urmăririi penale pentru violență în familie și contestarea proceselor-verbale de sancționare pentru cauzarea de leziuni corporale.

4.4 Dificultați de ordin socio-comunitar

O altă lacună identificată din relatările beneficiarelor Telefonului de Încredere este insuficiența serviciilor juridice. În Republica Moldova sunt foarte puține organizații care oferă asistență juridică gratuită victimelor violenței în familie, care, de regulă, nu dispun de resursele financiare necesare pentru a acoperi acest segment. În schimb agresorii, deseori susținuți de familia extinsă, își angajează avocați care le apără interesele. Totodată, serviciile juridice existente sunt concentrate în municipii și centre raionale (Bălți, Chișinău, Căușeni, Cahul), accesul

4.4 Dificultați de ordin socio-comunitar

IV. Dificultați întâmpinate de beneficiarele Telefonului de Încredere pentru femei

fiind geografic limitat, mai ales pentru beneficiarele din localitățile rurale.

Deși mai puține, dificultățile se constată și în cazul **asistenței psihosociale**. În mare parte, acestea sunt similare cu cele menționate mai sus, fie că este vorba de relațiile de rudenie/prietenie, fie că este vorba de mită sau prejudecăți. Problemele majore intervin, însă, în momentul în care, din cauza stereotipurilor – mitul superiorității masculine, perceperea violenței în familie drept legitate – nici asistenții sociali, medicii sau cadrele didactice nu se înghesuie să intervină atunci când este cazul. Și asta pentru că și ei sunt, de multe ori, încătușați de prejudecăți sau, mai rău, sunt ei înșiși victime ale violenței.

Și unii asistenți sociali sunt insuficient pregătiți pentru a lucra pe cauzele de violență în familie. Fiecare din ordonanțele de protecție obținute prin judecată au fost expediate pentru executare poliției și serviciilor de asistență socială. Dacă răspunsurile poliției despre executarea ordonanțelor conțin informații exacte privind acțiunile polițistului, atunci asistenții sociali de cele mai dese ori copiează textul articolului din Legea nr. 45, care enumeră de fapt competența asistentului social. La multe cereri privind executarea ordonanțelor nici nu se dă răspuns. Asistenții sociali se limitează la întocmirea anchetei sociale și o vizită la domiciliul victimelor. În nici unul din cazuri nu dispunem de informații că asistenții sociali ar fi lucrat cu agresorii familiari și nici cu organul de tutelă și curatelă în asigurarea drepturilor copiilor minori, pentru documentarea modului de executare a ordonanțelor de protecție cum prescrie Legea nr. 45.

Încercând să facem o sinteză a tuturor dificultăților cu care se confruntă victimele violenței în familie, pe care le-am constatat în baza apelurilor la Telefonul de Încredere, dar și din cazurile în care s-a oferit asistență juridică, putem concluziona că cele mai multe lacune persistă pe segmentul implementării Legii cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie. Deocamdată cele mai multe probleme se constată la aplicarea ordonanței de

protecție. Necunoașterea mecanismului ei de aplicare sau aplicarea ei incorectă complică și mai mult situația victimelor violenței în familie și nu-i asigură practic nici o protecție față de agresor. Astfel, în 95 de cazuri polițiștii de sector au aplicat amenzi, ceea ce nu a schimbat în nici un fel comportamentul agresorului, ci, dimpotrivă, a complicat și mai mult sau nu a schimbat deloc situația victimei, relațiile dintre ea și agresor acutizându-se și mai mult. În alte 32 de cazuri poliția nu a intervenit în sensul emiterii ordonanței de protecție sau înlăturării riscului unor noi vioențe din partea agresorului, ci din contra a luat în derâdere victima, a afirmat că nu are ce să-i facă abuzatorului. În 14 cazuri s-a constatat că agresorul este prieten/rudă cu reprezentantul organelor de drept (polițistul de sector), ceea ce în ultimă instanță întărește neîncrederea victimelor față de structurile abilitate prin lege să le ofere sprijin și protecție. În 5 cazuri s-a constatat cu regret că procurorii nu cunosc ce înseamnă o ordonanță de protecție sau în ce situații se aplică.

Nici serviciile de asistență psihosocială încă nu au demonstrat că funcționează la nivelul convenit când vine vorba de violența în familie. De regulă, asistentul social local face, în cel mai bun caz, o vizită familiei care a semnalat existența violenței, dar foarte rar reușește să discute cu agresorul, cu atât mai mult să întreprindă careva acțiuni de mediere sau protecție a celor ce suferă din cauza agresorului. Astfel, în baza a 7 cazuri concrete ne-am convins că discuțiile cu primarul/asistentul social nu au avut nici un efect asupra agresorului, acesta de cele mai dese ori nu are frică de nimeni.

Toate acestea ne fac să concluzionăm că structurile cărora Lega le conferă anumite competențe slab colaborează între ele, nu fac un front comun împotriva unui asemenea flagel negativ cum este violența în familie.

V. Cadrul general al apelurilor parvenite la Telefonul de Încredere

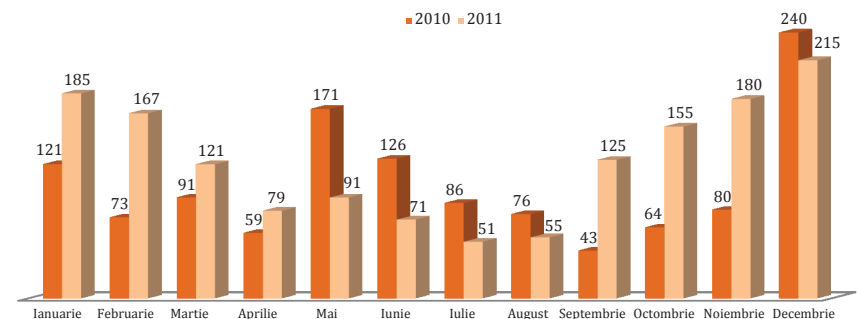
5.1 Informații privind repartizarea în timp a apelurilor parvenite la Telefonul de Încredere

5.1.1. Repartizarea sunetelor pe luni

Pe parcursul **anului 2011**, numărul de apeluri înregistrate lunar a avut o dinamică diversă. Astfel, dacă în **primul și ultimul trimestru** al anului, numărul lunar înregistrat depășea cifra de **100**, având maximele de **185** în luna **ianuarie** și **215** în **decembrie**, atunci, începând cu luna aprilie până în august, numărul de apeluri s-a diminuat constant, minimum fiind înregistrat în luna **iulie** – doar **51** de apeluri. Numărul majorat de apeluri în primele trei și ultimele trei luni ale anului în curs se datorează impactului publicității TV.

Începând cu luna martie s-a observat tendința de scădere a numărului de apeluri. Numărul relativ mic în aprilie se explică prin prezența Sărbătorilor de Paști în această lună, dar mai ales prin perioada de post, când se consumă mai puțin alcool. O altă cauză ce explică această descreștere este și demararea lucrărilor agricole, tendință confirmată și anul trecut, când au fost înregistrate doar **61** de apeluri (vezi figura 25).

Figura 25. Repartizarea apelurilor după lunile anului

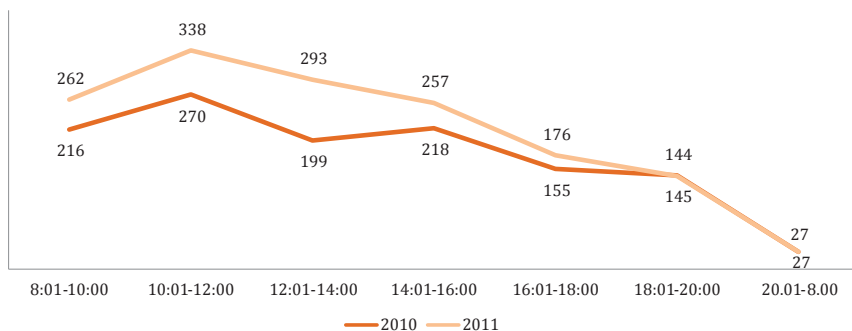

5.1.2. Repartizarea sunetelor după ore

Un număr maxim de apeluri în timpul programului de lucru este înregistrat pe segmentul activ al zilei: în intervalul de timp 8:00 - 16:00, dar mai ales între orele 10:00 - 14:00, și scade semnificativ către orele 20.00. Astfel, din numărul total de apeluri peste **60%** au fost recepționate anume în intervalul activ de timp, perioadă în care victimele sunt singure acasă sau la serviciu, prin preajmă neaflându-se agresorii sau copiii (vezi figura 26).

De remarcat că în 2010 a fost înregistrată aceeași tendință, cu precizarea că numărul de apeluri pe aceleași intervale de timp este mai mare în 2011 datorită numărului mai mare de apeluri înregistrate în general la Telefonul de Încredere, comparativ cu anul precedent.

Figura 26. Repartizarea sunetelor după oră

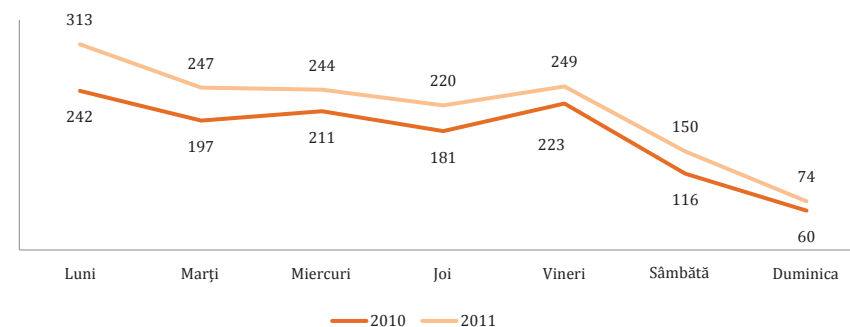

5.1.3. Repartizarea sunetelor după zilele săptămânii

Repartizarea apelurilor în funcție de ziua săptămânii este relativ omogenă, cu excepția zilelor de luni și duminică, când, în primul caz – **luni** – au fost înregistrate cele mai multe apeluri (**313**), iar în al doilea caz – **duminică** – cele mai puține (**74**). Aceste cifre exprimă o legitate: în zilele de odihnă, sâmbătă și duminică, toți membrii familiei sunt acasă, au loc întâlniri cu rudele, prietenii, se consumă alcool și apar conflictele, se produce violența. Respectiv, imediat a doua zi,

luni, după ce s-a produs violența și victima a rămas singură acasă, are posibilitatea să sune la Telefonul de Încredere (vezi figura 27).

Figura 27. Repartizarea apelurilor conform zilelor săptămânii

În 2010 a fost înregistrată aceeași tendință, fapt ce argumentează ipoteza de mai sus, formulată încă anul trecut.

5.2. Informații privind geografia apelurilor la Telefonul de Încredere pentru femei

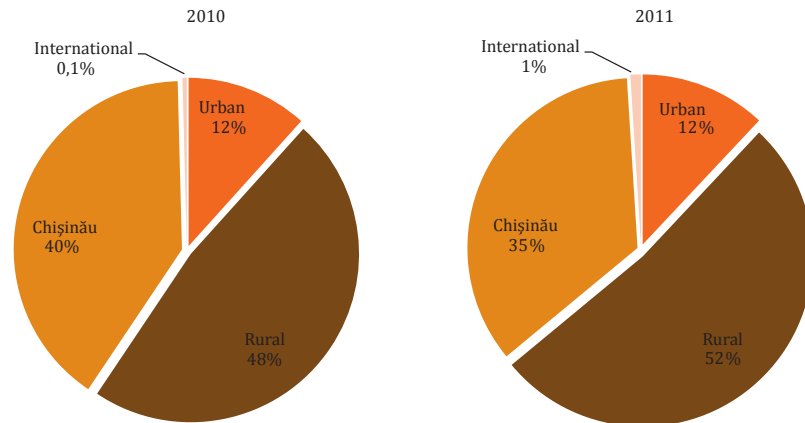
5.2.1. Repartizarea sunetelor după principiul urban/rural

Dacă analizăm repartizarea apelurilor după principiul urban/rural, situația este relativ omogenă. Astfel, în perioada vizată, **52 la sută** le-au constituit apelurile din mediul rural, restul de **47 la sută** fiind apeluri din mediul urban. De remarcat că din cele **47%** de apeluri din mediul urban, **35%** revin municipiului Chișinău și doar **12%** altor localități urbane. Oricum, cea mai mare cată în numărul total de sunete revine capitalei. În același timp, precizăm că, în comparație cu anul 2010, procentul apelurilor parvenite din Chișinău a **scăzut cu 5 la sută**, în schimb a **crescut cu 4 la sută** numărul apelurilor din mediul rural și cel internațional (vezi figura 28).

Notificând o creștere a numărului de apeluri internaționale în comparație cu anul 2010, precizăm că este vorba de concetățenii

noștri, aflați peste hotarele Republicii Moldova, care apelează în calitate de victime ale violenței sau sună pentru rudele lor rămase în țară, în special fiind vorba de copiii care sună pentru a denunța abuzul asupra părinților.

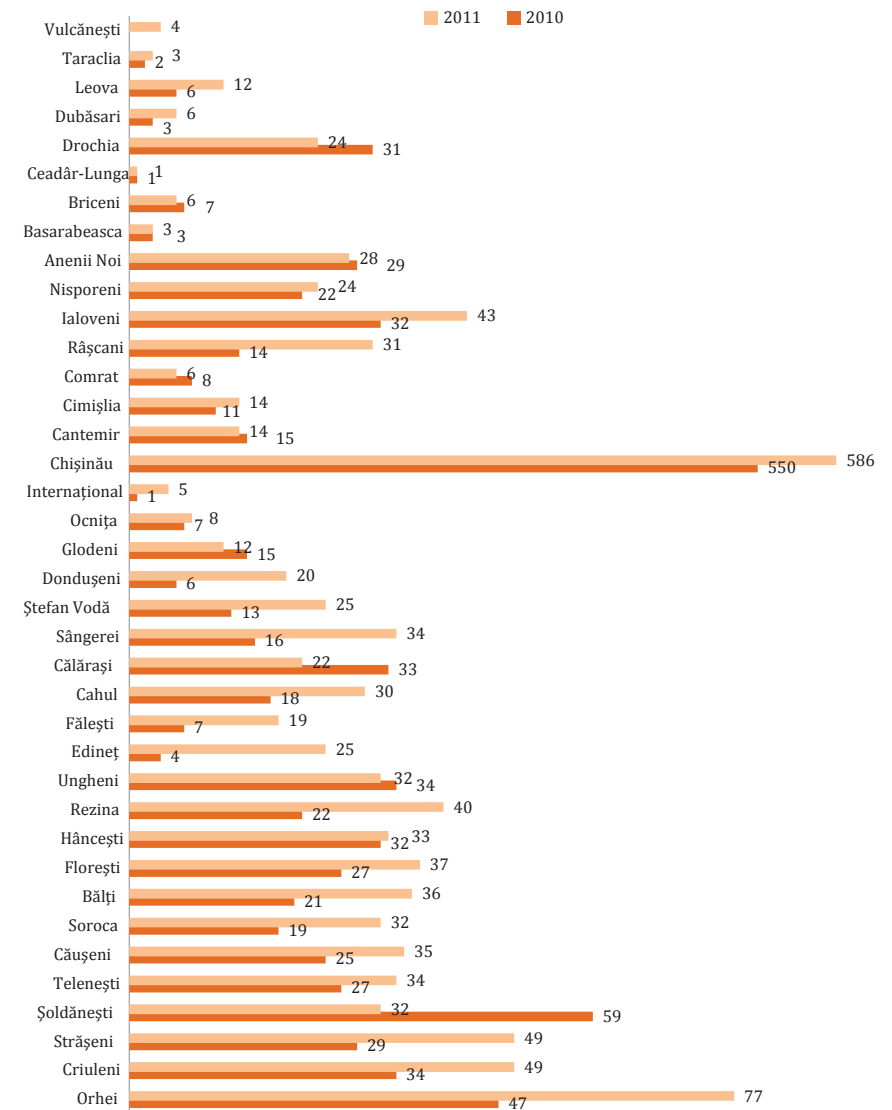
Figura 28. Repartizarea apelurilor după regiune

5.2.2. Repartizarea sunetelor conform localității

Drept confirmare la cele spuse mai sus, vine și graficul privind repartizarea apelurilor pe raioane și municipii. Din cele **1.491** de apeluri, **586** au parvenit din municipiul Chișinău și suburbiile acestuia, ceea ce constituie aproape **40 la sută** din totalul apelurilor (a nu se confunda cu cele 35 la sută de apeluri primite exclusiv din orașul Chișinău, procent indicat în graficul de mai sus și raportat după principiul Chișinău versus restul localităților urbane). În rest, aria geografică a apelurilor este uniformă, nici una dintre localități, cu excepția capitalei, neevidențindu-se în mod deosebit (vezi figura 29).

Figura 29. Repartizarea sunetelor conform raioanelor și municipiilor

Concluzii și Recomandări

Din momentul lansării Telefonului de Încredere pentru femei (noiembrie 2009) până la sfârșitul anului 2011, au fost recepționate **2.978** de apeluri din Republica Moldova, dar și de peste hotare. Cele mai multe apeluri – **1.495** – au fost înregistrate în anul 2011, indice în creștere cu 17 la sută față de anul 2010.

Această cifră demonstrează, o dată în plus, necesitatea și utilitatea unui asemenea serviciu național. Creșterea numărului de apeluri se datorează, în primul rând, campaniei de sensibilizare a publicului, în cadrul căreia a fost lansat un nou spot video social, diseminate materiale distributive, desfășurate activități de informare pentru tineri în vederea cultivării relațiilor non-violente, ateliere pentru prestatorii de servicii, seminare de sensibilizare adresate cadrelor didactice, dar și apariții în mass-media.

Analiza comparativă a apelurilor înregistrate în cei doi ani de activitate ne-a permis o abordare complexă a fenomenului: descrierea caracteristicilor subiecților violenței în familie (victimă/agresor), specificul manifestării fenomenului în funcție de gen, vârstă, nivel ocupațional sau statut marital. Totodată, această analiză ne-a oferit posibilitatea de a identifica nevoile și dificultățile cu care se confruntă persoanele în încercarea de a ameliora situațiile de violență în familie.

Concluzii

1. Creșterea semnificativă a numărului de apeluri la Telefonul de Încredere pentru femei în anul 2011 față de 2010 a fost determinată în mare măsură de noul spot de publicitate socială „Nu e normal să credem că violența este o normă”, cu apariția mai multor protagoniști, ce acoperă întreaga paradigmă a societății (ocupații diverse, medii sociale

Concluzii

Concluzii și Recomandări

- diferite), precum și conturează toate tipurile de violență (nu doar cea fizică), cu accent pe mai multe aspecte ale relației de cuplu.
2. Dacă în 2010 beneficiarele care s-au adresat la Telefonul de Încredere acuzau preponderent violența fizică, în 2011, datorită noului spot publicitar, spectrul violenței în familie acuzat de apelante s-a extins și la componentele economică, spirituală, psihologică și sexuală. De data asta victimele au avut tendința să descrie, în mod prioritar, consecințele violenței, axându-se pe necesitățile de moment.
3. Spotul derulat în faza a doua a campaniei de sensibilizare a publicului larg a generat o schimbare esențială a caracterului apelurilor înregistrate la Telefonul de Încredere din punct de vedere atât cantitativ, cât și calitativ. Publicitatea socială a sensibilizat populația în sensul condamnării oricărei forme de violență în familie, iar atenționarea asupra unor atitudini incoerente ale societății față de violența în familie a provocat reacția activă a populației în cea de-a doua fază a campaniei, generând, comparativ cu prima, o majorare a numărului de apeluri nu numai de la victime, dar și de la membrii comunității, grupurile profesionale.
4. Spotul video „Nu e normal să credem că violența este o normă” a generat, de asemenea, un fenomen cel puțin curios. Numărul apelanților-agresori a crescut considerabil, fapt explicat prin șocul suferit de aceștia la vizionarea lui. De fapt, în majoritatea apelurilor de la agresori ei își manifestau energic dezacordul față de mesajul promovat, fiind perceput drept o înfiltrare în viața lor de familie, o încălcare a drepturilor bărbaților.
5. În cazul apelurilor de la agresori, de regulă, decizia de a suna le aparține. Aceștia recunosc că își abuzează soțiile, dar nu conștientizează că așa ceva nu este normal, insistând că

- victimele sunt cele ce provoacă abuzul. Ei apelau la Telefonul de Încredere cerând ajutor tocmai pentru soțiile lor, pe care le consideră generatoare a violenței, fără a conștientiza că de fapt Ei sunt agresorii.
6. Creșterea, cu 14 la sută, a numărului apelurilor de la victimele cu studii superioare accentuează, o dată în plus, că violența este o problemă, care poate afecta orice persoană, indiferent de nivelul de instruire și statutul social. Violența se poate întâlni atât în familiile bogate, cât și în cele sărace, în familiile monoparentale și în cele cu ambii părinți.
 7. Dacă în cazul agresorilor cu venituri mari, dorința victimelor de a păstra familia este condiționată și de resursele financiare (fiind obișnuite cu un anumit nivel material și statut social, acestea acceptă cu greu să renunțe la el), atunci în cazul agresorilor cu venituri modeste sau fără venit victimele aleg să rămână în acest cerc al violenței în baza unor argumente de ordin afectiv. Ele prezintă o dependență psihologică profundă față de agresor, afirmând că nu se vor descurca fără acesta. Însă, paradoxal, anume ele sunt cele care întrețin întreaga familie. Tehnicile de manipulare ale agresorului le determină pe victimele violenței în familie să-și diminueze sau să-și nege contribuția financiară și să se considere incapabile de a se descurca singure.
 8. Deși există o corelație evidentă între violență și consumul de alcool, numărul considerabil de cazuri în care victimele nu menționează alcoolul demonstrează că alcoolul constituie doar un factor de risc semnificativ pentru declanșarea violenței, dar nu este o cauză în sine. Caracteristicile psihosociale ale agresorilor îi determină deopotrivă spre consumul de alcool, dar și spre violența în sine. De aici și asocierea frecventă a acestora.

9. Cultura juridică slabă a victimelor violenței în familie permite atât agresorilor sau familiei extinse, cât și organelor de drept să le manipuleze, iar cei care în mod normal ar trebui să le apere interesele, acționează împotriva lor. Mai mult, sunt foarte puține organizații care oferă asistență juridică gratuită victimelor violenței în familie (cele existente fiind concentrate în municipii și centre raionale), care, de obicei, nu dispun de resursele financiare necesare pentru a acoperi un segment geografic mai extins.
10. Reprezentanții organele de drept cunosc prea puțin Legea nr. 45-XVI din 1 martie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, nu cunosc mecanismul de implementare practică a acesteia. Chiar având legea, de multe ori intervenția poliției se reduce doar la o mustrare sau amendă aplicată agresorului, achitată, de regulă, din bugetul familiei sau chiar de victimă. După asemenea sancțiuni comportamentul soțului nu se modifică, acesta devenind și mai agresiv.
11. Sunt numeroase cazurile când polițiștii nu sunt de găsit sau refuză să intervină, motivând că nu au ce să-i facă agresorului. Ei refuză să înregistreze plângerile, considerând violența în familie o chestiune privată a soților sau motivând că lipsesc leziunile corporale grave. Alteori intervențiile sunt tardive sau lipsesc cu desăvârșire, un motiv răspândit al non-intervenției fiind relațiile de rudenie sau prietenie ale agresorilor cu polițiștii. O categorie aparte care se desprinde sunt familiile în care agresorul este polițist sau fost colaborator al MAI. În aceste cazuri victimele violenței în familie preferă să nu pornească careva acțiuni legale, fiindu-le frică de poziția care o ocupă soțul sau de relațiile pe care le are, considerând că orice intervenție va agrava și mai mult starea de facto a lucrurilor.
12. Asistența psihosocială a victimelor, cu atât mai mult a agresorilor, este la un nivel foarte scăzut. Din cauza stereotipurilor

existente în societate, cum ar fi mitul superiorității masculine sau perceperea violenței în familie drept ceva firesc, nici asistenții sociali, nici medicii, nici cadrele didactice nu se înghesuie să intervină atunci când este cazul, deoarece și ei înșiși deseori sunt încătușați de prejudecăți sau, mai rău, sunt victime ale violenței.

13. Se profilează de asemenea un nivel înalt de rezistență a autorităților de drept în aplicarea legislației din domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie, ajungându-se la negarea scopului ei de bază – asigurarea securității și bunăstării victimelor violenței. La fiecare etapă a procesului justițiar apărarea se confruntă cu neîncrederea judecătorilor în declarațiile victimelor, prevalența dreptului de proprietate și milă față de agresor, încălcarea regulilor de citare a părților în proces la anularea ordonanței de protecție, punerea sarcinii probării pe umerii victimei la susținerea cererii pentru emiterea ordonanței și în demonstrarea încălcării acesteia.
14. Procedurile de examinare a cererilor pentru emiterea ordonanțelor de protecție și a denunțurilor pe faptul violenței în familie se desfășoară cu preconcepția că femeia minte privind violența în familie pentru a dobândi casa de locuit. În mai multe cazuri au fost documentate comportamente ofensatoare la adresa femeilor din partea asistenților sociali, colaboratorilor de poliție, judecătorilor și procurorilor. Cu diferite ocazii, aceștia intimidează victimele spre a-și retrage plângerile și a se împăca în definitiv cu agresorii, defăimează victimele, punând la îndoială integritatea psihică și morală a acestora, le bruschează pentru a anula apelurile la 902 și noi plângeri, le reproșează că sunt vinovate de faptul că sunt bătute, fiindcă au tolerat violența mai mult timp etc. Victimele angajate în câmpul muncii resimt ostilitate și din partea colectivului de muncă, în special din partea conducerii de gen feminin.

15. În ultimul timp se observă o tendință nouă, dar ilegală în activitatea instanțelor de judecată. La primirea cererilor pentru eliberarea ordonanțelor de protecție se organizează ședințe judiciare cu citarea agresorului și avocatului acestuia, deși conform regulilor de procedură ședința judiciară nu este obligatorie. Prezența agresorului și a victimei în aceeași ședință, în care judecătorul întreabă victima dacă își susține cererea, inclusiv de evacuare temporară a agresorului din casă, conduce la creșterea nivelului de anxietate a victimei pe care judecătorul nu întotdeauna o înțelege. El așteaptă să audă „Da, susțin”, declarație pe care nu fiecare victimă și-o poate asuma în prezența agresorului.
16. În majoritatea cazurilor consumul excesiv de alcool de către agresor este acceptat ca motiv al comportamentului agresiv față de membrii familiei sale. Instanțele de judecată nu întotdeauna satisfac cererea de a aplica măsura de protecție „obligarea la un examen medical privind dependența de alcool”. Din 33 de asemenea cereri a fost satisfăcută doar una, executarea acesteia însă nefiind asigurată de polițistul care a invocat că nu-l poate obliga pe agresor să treacă examenul medical.
17. Încercările autorităților de a opera modificări la Legea cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, care au drept scop responsabilizarea, pe lângă agresori, și a victimelor violenței în familie prin introducerea măsurilor de constrângere și de pedepsire a acestora în cazul încălcării ordonanței de protecție, poate genera escaladarea fenomenului. Toate victimele violenței în familie au un profil psihosocial foarte bine pronunțat, care se formează indiferent de dorința acestora și pe care ele nu-l pot controla. Respectul de sine scăzut, dependență emoțională față de partener, asumarea responsabilității pentru conduita acestuia, tulburările somatice – insomniile și coșmarurile, starea de agitație severă, de anxietate, nervozitate permanentă, incapacitatea de a lua

decizii, lipsă de concentrare, starea de stres și frica continuă – toate acestea sunt trăsături persistente, care își pun amprenta asupra conduitei victimelor și necesită, în primul rând, intervenția unui psiholog sau psihoterapeut, și nicidecum măsuri represive din partea organelor de drept.

18. Cifrele în creștere a apelurilor per ansamblu, precum și analizate din perspectiva coraportului „apeluri de la victime” – „apeluri de la agresori” – „apeluri de la membrii comunității” constituie un argument solid în favoarea derulării în continuare a campaniilor de promovare și sensibilizare a publicului larg privind problema violenței în familie și consecințele acesteia. Campaniile de sensibilizare, secundate de alte acțiuni de prevenire și informare a populației, au un impact răsunător, distrugând prejudecățile și contribuind la cultivarea unui mod de viață non-violent.

Recomandări

1. Având în vedere impactul campaniei de sensibilizare a publicului privind problema violenței în familie, credem că sunt binevenite și în continuare promovarea unor asemenea campanii la nivel național, ele cuprinzând atât activități de sensibilizare și promovare (spoturi de publicitate socială, talk-show-uri, emisiuni televizate, documentare și filme de scurt metraj, publicații mass media), cât și activități de instruire cu componenta de egalitate a genurilor (debriefing-uri, seminare, mese rotunde, sondaje și cercetări sociologice) cu grupurile profesionale în scopul informării, consolidării capacităților profesionale, a schimbului de experiență și facilitării colaborării în vederea oferirii unei asistențe cât mai eficiente beneficiarilor.
2. Este în continuare imperios necesară eficientizarea activității autorităților și instituțiilor abilitate cu funcții de prevenire și combatere a violenței în familie, atât a organelor de stat – ministere de resort (MAI, MMPSF, ME, MS), autorităților publice locale (echipele multidisciplinare formate din medicul, polițistul, primarul, preotul asistentul social, directorul școlii), cât și a organizațiilor neguvernamentale și interguvernamentale. Se recomandă a renunța cât mai curând la obișnuința diferitelor structuri de a face referiri unele la altele, acuzând lipsa de competență, în favoarea unei interacțiuni laborioase și colaborări reciproc avantajoase.
3. Recomandăm autorităților centrale și raionale să încurajeze și să acorde mai mult sprijin politic și financiar organizațiilor care oferă consiliere psihologică și asistență juridică gratuită victimelor violenței în familie, care, de regulă, nu dispun de resursele financiare necesare pentru a-și asigura protecția personală și a copiilor și a-și apăra

demnitatea. Lipsa unor asemenea servicii și organizații se resimte în special în mediul rural.

4. Ținând cont de lacunele și dificultățile din sistemul justițiar, identificate prin intermediul apelurilor la Telefonul de Încredere pentru femei și în cadrul serviciilor juridice acordate de Centrul Internațional „La Strada” prin intermediul biroului de avocați „Panțîru și Străisteanu”, considerăm imperios necesar o generalizare a practicii juridice din acest domeniu de către structuri abilitate (Curtea Supremă de Justiție, Institutul Național de Justiție) și elaborarea de recomandări și interpretări corecte a aplicării Legii cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie.
5. În vederea consolidării capacităților profesionale și perfecționării nivelului de cunoștințe, se recomandă perpetuarea practicii de instruire a colaboratorilor organelor de drept. Găsim oportun de a înarma polițiștii de sector, ofițerii de urmărire penală cu instrumente suplimentare privind investigarea infracțiunilor violenței în familie (de exemplu, elaborarea unui formular standard de chestionare a victimelor violenței în familie pentru evaluarea riscurilor la fața locului, ce ar substitui primirea plângerilor scrise de victime).
6. În vederea eficientizării în practică a măsurilor de protecție pentru victime a introduce noi prevederi în legislație cu privire la diferite tipuri de ordonanțe: restrictivă cu evacuarea temporară a agresorului din casă din capul locului, ce ar putea fi emisă de polițist pe o perioadă de minim 10 zile; alta de protecție, ulterior emisă de instanța de judecată, care poate avea o durată de până la 1 an.
7. Insistăm în continuare pe instituirea unor servicii specializate pentru agresori, practic inexistente încă în Republica Moldova.

Dezvoltarea cât mai grabnică a unor asemenea servicii ar spori în mod evident calitatea intervențiilor și ar diminua semnificativ gravitatea fenomenului violenței în familie.

8. Este necesară semnarea și ratificarea Convenției Consiliului Europei privind combaterea și prevenirea violenței față de femei și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul), deoarece explică fenomenul violenței în familie și formele acesteia, rolul pe care trebuie să-l asume autoritățile statului (poliția, procuratura, asistența socială etc.) și cooperarea interguvernamentală. Toate acestea în esență vin să sprijine o înțelegere corectă a fenomenului și dezvoltarea unui sistem eficient care să promoveze o reacție promptă la violența în familie.

